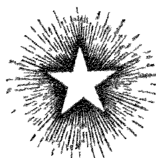
వివేకచంద్రికలు:

8. శ్రీరామకృష్ణ, వివేకానందులు.

యమ్. వి. యల్. నరసింహారావుగారు.

ప్రకాశకులు:
రామకృష్ణ పూజామందిరము
కొత్తపేట, గుంటూరు.

అనసూయా ముద్రాక్షరశాల, గుంటూరు.

1933

వెల రు 0-2-0

I humbly dedicate this Booklet to

M. R Ry., M. KALIDAS Pantulu garu

Whose son RAMAKRISHNA has been a perpetual

Inspiration to me.

M. V. L. NARASIMHA RAO.

తొలిపలుకు.

యువక ప్రపంచము సాహిత్యాంబుధియందు, నవలా తరంగములలో దొర్లుచున్నది. రత్నగర్భయందలి రత్నకాంతులు చూచుటకు మారు క్షారోదకములు మాత్రమే పానముచేయుచున్నది. తత్వశాస్త్రమువలె, సాహిత్యముకూడ సత్యస్వరూపిణివైపునకే త్రోవజూపుచున్నది. "సత్యం, శివం, సుందరం," ఇదియే మానవుని లక్ష్యము. యథార్థములో నీ మూడింటికి భేదములేదు. తర్కముచే, తత్వవేత్త సత్యమును తెలిసికొనుటకు ప్రయత్నించుచున్నాడు. తన్మయత్వముచేత కవి సత్యముయొక్క సౌందర్యమనుగాంచుచున్నాడు. కాని ఫ్రెంచి కాల్రిడ్జి అను బిరుదాంకితుడగు నొక మహాకవి వచించినట్లు నవలకు సాహిత్యమున చోటేలేదు.

నవీనయుగము పరివర్తన యుగము. తత్వజ్ఞానములో కాలము గడపు, వయసుమీరినవారికి చెప్పవలసినదే లేదు. యువక ప్రపంచము మాత్రము ఆవేశముతో ముందుకుగంతులిడుచున్నది. ఈయువకులే రాబోవు యుగపురుషులు. ఇట్టివారు యేదోవిధముగా ప్రొద్దుబుచ్చక సోమరితనమును దరిజేరనీయక మహాపురుషుల జీవితములను, పఠించినచో మహనీయులు కాగలుగుదురని విశ్వాసము. తద్వారా దేశసేవకులై మానవాదర్శమును చేరగలరనియే మా ఆశయము. ఆధ్యాత్మికానుభవమే మానవుని లక్ష్యము. బ్రహ్మానందము జీవిత పరమావధి.

అస్మత్ సోదరులారా! మీ కాలమును కల్పనా కథలతో ప్రొద్దుపుచ్చవద్దు. బ్లాకీ పండితుడు వచించినట్లు (Fiction is to be replaced by biography) కల్పనాకథలకు మారుగ మహాపురుషుల జీవితములను పఠించవలెను. మరియు అమ్మహనీయుడే వచించినట్లు, "There is no greater sermon than the biography of a great man". మహాపురుషుల జీవితములకన్న ఎక్కువగా నుపయోగించు హితబోధ వేరులేదు. ఇమ్మహనీయులే అజ్ఞానాంధకారమునకు చంద్రునివంటివారు. అట్టిసందర్భములో మహాపురుషుడయిన శ్రీరామకృష్ణుని జీవితము సర్వవిధముల పఠనయోగ్యము.

గాంధిమహాత్ముని గురించి యుపన్యసించుచు డాక్టరు హోమ్సు "There is no true baptism of soul than the knowledge of the eastern saint" మహాత్ముడైనయీ ప్రాగ్దేశపు భక్తాగ్రేసరుని తెలిసికొనుటకన్న ఎక్కువ నిజముయిన క్రైస్తవ సంస్కారములేదు. నెత్తిపై నీరుచిలకరించినంతమాత్రమున క్రీస్తు సందేశము మనకబ్బదు. అటులనే యజ్ఞోపవీతమును ధరించినంతమాత్రమున శూద్రత్వము నశింపజాలదు. బ్రాహ్మణత్వము చేకూరదు. "బ్రహ్మజ్ఞానంతు బ్రాహ్మణః" అనువాక్యమును ననుసరించి బ్రహ్మజ్ఞానమును పొందినవాడే బ్రాహ్మణుడు. శాస్త్రగ్రంథములు చదివినంతమాత్రమున, బ్రాహ్మణుడు గాజాలడు. శ్రీకృష్ణభగవానుడు భగవద్గీతయందు వచించినట్లు సమదృష్టిగలవాడే నిజముయిన పండితుడు. నిజముయినజ్ఞాని. నిజముయిన భక్తుడు. నిజముయిన కర్మయోగి. అట్టివాడే మన శ్రీరామకృష్ణ పర

మహాంస. ఈతనికి పరమహంసయను నామము చెల్లునా ? ఇటీవల నొక మహనీయుడు " శ్రీరామకృష్ణ దేవమహాభాష్యమును రచించెను ? అతనికి సంస్కృతజ్ఞానము లేదే ? పరమహంసయను నామము సార్థకమగునా ? " అని నన్ను ప్రశ్నించెను. శ్రీరామకృష్ణుడు భాష్యములు, రచించని మాట సత్యమే. భాష్యముల విషయమట్లుంచి తననామమే తానువ్రాసుకొనలేని లౌకిక విద్యావిహీనుడు. కాని యాతని చదువు ఓ, న, మా, లలోనే ఓంకారాభ్యాసముతో సంపూర్ణీకరణము చేయబడినది. మహనీయుడగు ప్రహ్లాదునివలె నిత్యానిత్య స్వరూపమును తెలుసుకొనుటలోనే భగవత్తత్వ నిర్ధారణ యుండును. మానసము లగ్నముచేసి, ఆధ్యాత్మిక లక్ష్యమును లంఘించి, జీవబ్రహ్మైక్యానుసంధానమును, అనుభవపూర్వకముగా చవిజూచి బ్రహ్మానందానుభవమును మానవలోకమునకు కూడా చవిచూపినవాడు. ఇట్టిమహనీయుడు పరమహంసకాకపోవునా ? తర్కవ్యాకరణములను బురదగుంటలలోబడి మానవ జీవితలక్ష్యమునకు దూరము నాక, ఆత్మప్రబోధము అను రెక్కలపై నెగిరి, మానవుడు పోజాలని మహత్తర యున్నత ఆధ్యాత్మిక, గగనమండలమున స్వేచ్ఛగా సంచరించినవాడే మనపరమహంస. "హుమా" అనుపక్షి ఆకసమున సంచరించుచునే గ్రుడ్లుపెట్టును. ఆకసమునుండి క్రిందికి జారుచుండగా మధ్యనే పరిపక్వదశవచ్చి బ్రద్దలై అందలి పిల్ల బయల్వడును. క్రిందికిజారుచుండగనే కాళ్లువచ్చును. రెక్కలు బలిష్ఠములగును. భూమండలము చేరకుండగనే ఆపిల్ల తిరిగి ఆకసమున నెగసిపోవును. అట్లే

మన రామకృష్ణుఁడు. వ్యావహారిక పంకిలమునబడక, జన్మిం చినదాది పారమార్థిక సత్యస్వరూపమునే వీక్షించి, అష్టాంగ యోగముచే షట్చక్రముల భేదించి సమస్తలోకములను దాటి, సత్యలోకమును సమాధియందు వీక్షించినవాడే మన పరమహంస. ఈతని హంసఅధోసంచార మన్నమాట యెరుగదు. ఊర్ధ్వసంచారమే యీతనిహంస నడక. మహాత్తర తత్వజ్ఞానాభ్యాసముచే పాంచభౌతికదేహమును పరీక్షించి, పంచకోశ గుహాస్వరూపమని తెలుసుకొని, సత్వరజస్తమో గుణాత్మకమైన ప్రకృతినిదాటి, అరిషడ్వర్గమునుజయించి, షడూ ర్ములనుదాటి, అవస్థాత్రయాతీతుడై, స్థూలసూక్ష్మ కారణశరీ రముల కావలనున్న, సృష్టిస్థితి లయములకు హేతుభూత మైనమహాకారణ స్వరూపమును, గుర్తించగలిగినవాడే మన రామకృష్ణ పరమహంస. ప్రారబ్ధ ఆగామిసంచితములులేక పపంచక్షేమము కొరకున్నూ, జగత్కల్యాణముకొరకున్నూ దేహధారియై, మానవకోటియొక్క పాపములను, యేసు క్రీస్తువలె భరించినవాడే శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస. ఇట్టి మహాపురుషుఁడు, మహత్తరజ్ఞానరాసినుండి, భూమండలముపైన రాలిన యొక తేజోకణమే. అట్టిమహాపురుషుని చరిత్ర మును తెలుసుకొనగల్గుట, యెంతో ఆనందకరము.

19వ శతాబ్దము మహా పరివర్తనయుగము. ఆకాల మున తేజస్స్వరూపు లెందరో జన్మించిరి. వంగరాష్ట్రమున దేవేంద్రనాథఠాకూరు మహర్షి బిరుదాంకితుడయ్యె. కేశవ చంద్రసేనుఁడు బ్రహ్మర్షియనుపేర వ్యవహరింపబడెను. ఇఁకమన శ్రీరామకృష్ణుఁడు భగవాన్ అనుబిరుదునకు అర్హుడయ్యె. అధిష్ఠానమునకు పోక్రటీస్ జ్ఞానచక్షువని వ్యవహరింప

బడెను. అట్లే 19వ శతాబ్దమునకు, జ్ఞానచక్షువెవరన్నచో శ్రీరామ కృష్ణ పరమహంసయేయని నిర్ధారణముగా చెప్ప వలెను.

ఈ చిన్నిపొత్తము, శ్రీరామ కృష్ణ వివేకానందుల జీవితసారస్య పూరితము. జీవితమన్నది యేకవచనము. శ్రీ రామ కృష్ణ వివేకానందులు బహువచనము. ఇది అసందర్భముగా నుండవచ్చును. కాని గ్రీసు దేశమునందలి సోక్రటీసు, ప్లేటో అనువ్యక్తులు వ్యవహారికమున యిద్దరయి నను, యదార్థములో సత్యముయొక్క రెండుపరిణామములు. సోక్రటీసు లేక ప్లేటోలేడు. ప్లేటో లేక సోక్రటీసులేడు. సోక్రటీసు పునాది. ప్లేటో దానిపై నిర్మించిన భవనము. అట్లులనే శ్రీరామకృష్ణ వివేకానందుల సంబంధముకూడననీ నావిశ్వాసము. ఒకవస్త్రమునకు పేకపడుగులెట్లో, హిందూ మతమునందు శ్రీ రామకృష్ణ వివేకానందులు కూడ నట్లే. శ్రీ రామకృష్ణుని ఒక సువర్ణముద్రికయొక్క, యొక వైపునకు బోల్చినచో, వివేకానందుని రెండవవైపునకు పోల్చవచ్చును. శ్రీ రామకృష్ణుండు ఆత్మ. వివేకానందుడు దేహము. ఆత్మ లేనిదేహము, శవపేటిక నలంకరింపదగ్గది. ఇకదేహములేని ఆత్మయో మానవలోకమున కచింత్యము. శ్రీరామకృష్ణుని ఆత్మప్రతిభయే, వివేకానందుని ప్రతిభావంతుని చేసినది. వీరి సంబంధమును చింతించుటకైన మానవులకు శక్యముగాదు. జీవుడు ఆవరణ విక్షేపములను దాటి ఆనందకోశమును సహి తము భేదించినప్పుడు, బ్రహ్మగా శోభిల్లుచున్నాడు. అట్టు లనే వివేకానందుడు శ్రీ రామకృష్ణునినుండు లీనమై, శ్రీరా మకృష్ణుండుగానే శోభిల్లినాడు. భస్మీపటలీమైన పాము

మనుసము, నిమిత్త మాత్రముగ నన్నట్లు వివేకానందుడు కూడా, నిమిత్తమాత్రముగా యుండెను. కాని వివేకానందుని యొక్క ప్రతిఅణువునుండి ప్రకాశించినది శ్రీరామకృష్ణులే. మరియు సూర్య చంద్రుల సంబంధమే. శ్రీరామకృష్ణ వివేకానందులను కూడా నిరూపించవచ్చును. సూర్య ప్రకాశములేని చంద్రుడు తేజోరహితుడైన నొక గోళము. చంద్రునికి స్వయం ప్రకాశములేదు. అప్రకాశమంతయు సూర్యునిదే. అటులనే వివేకానందుని ప్రతిభయంతయు శ్రీరామకృష్ణునిదే. వివేకానందుడు "నే నేమైన సత్యమును మీకు చెప్పినచో అది రామకృష్ణునిది. తప్పులన్నియు నావి" అని వచించియుండెను. యదార్థములో జీవబ్రహ్మ భేదము కల్పితమైనట్లు శ్రీరామకృష్ణ వివేకానందుల భేదముకూడా కల్పితము. ఈయిరువురు యదార్థములో నొక్క స్వరూపమే. వీరికిగల సంబంధము నింకొకవిధముగా చెప్పవలసివచ్చినచో, బ్రహ్మాండమంతయు ప్రకాశించు రెండు నేత్రములే శ్రీరామకృష్ణ వివేకానందులు.

అన్నలార తమ్ములారా! ఇట్టి మూర్తిస్వరూపములను తెలుసుకొనుటకు ప్రయత్నింపుము. చిత్రకారుడు ఏదో మూర్తి స్వరూపమును చిత్రించినచో, అది జీవ బ్రహ్మైక్యము సంధానమే. అట్టి పవిత్రస్వరూపమును చూడవలెనన్న భౌతిక ఇంద్రియములు చాలవు వ్రాయుటవలయునన్న కలము సాగదు. భావతరంగములలో, ప్రతిబింబము కలము తేలి పోవుచుండును. హృదయమునందు మూర్తి ప్రతిష్ఠించుము.

మహాశయులారా! ఒక్కమాట. షుమారు ఇరువది సంవత్సరములకు పూర్వము, శ్రీరామకృష్ణ వివేకానందుల బోధా

మృతముతో, నాకు ప్రథమ పరిచయము కలిగినది. వివేకానందుడు చికాగోనగరమున జరిగిన మతసంబంధమైన పార్లమెంటుసభలో హిందూమతముపై నొసంగిన గంభీరోపన్యాసము నాదృష్టి నాకర్షించినది. ఆరోజులలో కండకావరములే సత్యములని, దేహమే భగవానుడని, చావుఅన్నది లేనేలేదని, స్వర్గస్థానము శూన్యమని, తిని తిరిగి త్రాగుటయే పరమావధియని, ప్రపంచమే సత్యమనినమ్మి, సత్తామాత్ర సత్యస్వరూపమును, మరచిపోయిన నాకు ఆవివేకానందుని గంభీరోపన్యాసము ఝంఝూమారుతమైనది. అజ్ఞానాంధకారము అంతరించి హైందవ గగనమండలమున జ్ఞానభాస్కరుడొకింత గోచరించినాడు. హిందూమతమన్న నాకొకింత గౌరవముగూడ యేర్పడినది. ఉపనిషత్తులు, గీత, యందు విశ్వాసము అంకురించినది. శ్రీరామకృష్ణ వివేకానందులన్న, పూజ్యభావమేర్పడినది. ఇట్లు రెండు మూడు సంవత్సరములు జరిగినవి. కాలవిచిత్రమేమని చెప్పవచ్చును. సూర్యుడు పశ్చిమాంబుధియందు యెఱ్ఱని నిప్పుముద్దవలె జారిపడిపోయినాడు. చీకట్లు నలుదెసల వ్యాపించినవి. రాత్రి షుమారు ఏడు యెనిమిది గంటల సమయము. నాయింటియందలి నేను చదువుకొను గదిలో ప్రవేశించితిని. ఇంటియందు యెవరునులేరు. చాపపై కూర్చునియుంటిని. ఏదియో నొక ఉద్రేకము జనించినది. ఒడలు ఝల్లుమన్నది. అంతలో చాపపై శయనించితిని. భయమన్న యెరుగని నాకు ఒకింత భయము కలిగినది. కారణము తెలియదు. మాటరాదు. ఇట్టి సందిగ్ధావసరలో శ్రీరామకృష్ణుని మూర్తి ప్రత్యక్షమైనది. కన్నులకు కట్టినట్లు అగుపడినది. ఏమి యాశోభ! ఏమి యామూర్తియందలి జీవకళ!

చిత్త వికాసము ముఖముపై తాండవ మాడుచుండ సమాధి నిష్ఠయందు నిమగ్నుడై, కూర్చునియున్న ఆ రామ కృష్ణుని మూర్తి యిప్పటికి గూడ మరుపునకు రాదు. ఒక చేతితో అభయమిచ్చినాడు. కాని యీభావము నాకర్థముగాలేదు. రెండు మూడు నిమిషములలో ఆమూర్తి అంతర్ధాన మొందినది. భయము క్రమేణపోయినది. తిరిగి నన్ను నేను తెలుసుకొనగలిగితిని. తదుపరి ఒకటి రెండు సంవత్సరములు జరిగినవి. గొప్ప ఆశయములతో, కలకత్తాకు వెళ్లితిని. శ్రీరామ కృష్ణుడు తపస్సునర్చిన స్థానమును చూచితిని. రాణి రాస్మని కట్టించిన దేవళమును జూచితిని. బేలూరు మఠమును సందర్శించితిని. పంచవటికేగితిని. మనస్సంతయు ఆధ్యాత్మిక తలంపులతో నిండిపోయినది. భూలోకమంతయు స్వర్గధామముగా ప్రకాశించినది. కాని ఆ రోజులలో దేశసేవ చేయ వలెనని సంకల్పించితిని రాజకీయ విషయములందు, పనిచేయువలయునని కుతూహలము జనించినది. మహాపురుషుల సందర్శించితిని. ఒకింత రాజకీయ నైతిక సాంఘిక మతసంబంధమైన గ్రంథములు చదివితిని. యువకావేశము దేహమునందలి ప్రతి అణువునందు బయలు వెడలినది. కాని "అన్యథా చింతయేత్ కార్యం, దైవమన్యత్ర చింతయేత్" తానొకటి తలచిన పరాత్పరుడింకొకటి తలంచునుగదా. వెంటనే నాకు ఒకింత నేత్రదోషము కల్గినది. నా ఆశయములకు భంగము వాటిల్లినది. డాక్టరులను సలహా అడిగితిని. కలకత్తా వదలవలసి వచ్చినది. చెన్నపట్టణము చేరి నేత్ర చికిత్స చేయించుకొంటిని. కాని లాభము లేకపోయెను. చికిత్స వల నెక్కువ నష్టమే కలిగినది. బాహ్యదృష్టి పూర్తిగా

పోయినది. ఎటు చూచిన అంధకారము. మానసికములో కలత. ప్రపంచమంతయు ఆరుమారైనట్లున్నది. ఈసంక్షోభము తుపానువలె వచ్చినది. ఈప్రళయ వాయువులో భావములు అను వృక్షములు, వేళ్లతో పెకలింపబడిట్లు కనబడినవి. ఇట్లు ఒకటి రెండు సంవత్సరములు గడచినవి. తుపాను వీచిన మరుదినమున సూర్యుడు పూర్వదిక్కున స్వచ్ఛకాంతులతో గోచరించునట్లు నా ఆధ్యాత్మిక భావములు, నశించిన దనుకొన్న నా తత్వజిజ్ఞాస, తిరిగి అంకురించినది. ఆజిజ్ఞాసలో కొంతకాలము గడపితిని. తత్వశాస్త్రముయొక్క పరిశీలన కొంత జేసితిని. గ్రంథ పరిచయము కొంతగల్గినది. అంతర్దృష్టి పొడసూపినది. అంతకంతకు పెంపొందినది. తుదకు బాహ్యదృష్టిలేని కొరత తీర్చినది. ఇప్పుడెవ్వరైన నానేత్రదృష్టిని ప్రసాదించెదనన్నకూడ కావలెనని అంతగా నేను భ్రమపడను. నన్ను బాహ్యదృష్టి వ్యామోహపరుప జాలదు. శ్రీరామకృష్ణుడు నాకొసంగిన అభయహస్తమునకు అర్థమిదియని తెలుసుకొగల్గితిని. అందుచే నాజీవిత కృషి ఆపరమ పవిత్రమూర్తియొక్క, ప్రాభవమును ప్రపంచమునకు, చాటుటయని నిశ్చయించుకొంటిని. గ్రామ గ్రామమునకు, పల్లె పల్లెకు, యీ మహనీయుని, జీవితసందేశమును, తెలుపుభాగ్యము, నాకు లభించినచో, ఇంక నేమి కావలయును? ఇదియే నాపని. శ్రీరామకృష్ణ వివేకానందుల జీవితము, తద్వారా వారి సందేశము, సోదరులకు శక్తి వంచన లేక, చాటుప్రయత్నములో నాజీవితము పూర్తియైన యెడల, మహా భాగ్యమని

తలంతును. అదియే నాజీవిత పరమావధి. అట్టికృషియే నాకు బ్రహ్మానందమును చేకూర్పగలదని నానిశ్చయము.

మహాశయా! స్వవిషయము కొంత చెప్పవలసివచ్చి చెప్పితిని. పాఠకలోకము మన్నింతురుగాక. ఈ చిన్ని పొత్తమునందలి లోపములను విసర్జించి,ఏమైన యొకింత సత్యమున్న చో గ్రహింప గోరెదను. ఇక కథాభాగమునకు వచ్చెదను

తెనాలి.
15-4-33.

ఇట్లు తమ సేవకుడు,
మతుకుమల్లి వెంకట లక్ష్మీనరసింహారావు.

శ్రీ రామకృష్ణ వివేకానందులు.

నిరంతర భక్తి విశ్వాసములతో, కాళికాప్రతిమయొద్ద నిలచి, ఆరు సంవత్సరములకు పైగా ధ్యానించిన మహాపురుషుడెవ్వరు? శ్రీరామకృష్ణుడు. దేహమంతయు మండుచుండ గొంతెత్తి "అమ్మా" యను శబ్దమును ఆరు సంవత్సరములు యుచ్చరించిన పురుష శ్రేష్ఠుడెవ్వరు? శ్రీరామకృష్ణుడు. తన నామము తాను లిఖించుకొను స్థితియైనను లేక మహత్తర విజ్ఞానమును ప్రపంచమునకు వెదజల్లిన సుజ్ఞాని యెవ్వరు? శ్రీరామకృష్ణుడు. ఎట్టిచదువు లేకయే, అష్టోత్తర శతోపనిషత్తులసారమును గ్రహించి పానము చేసినదెవ్వరు? శ్రీరామకృష్ణుడు. సంస్కృత భాషాజ్ఞానము లేకయే అష్టాదశ పురాణములు తెలుసుకొనగల్గిన దెవ్వరు? శ్రీరామకృష్ణుడు. భక్తి చిత్తముచే జగన్మాతను వశీకృతమొనర్చుకొని, మహత్తర విజ్ఞానముచే అద్వైతసిద్ధిని సాధించిన ధీశాలి యెవ్వరు? శ్రీరామకృష్ణుడు. జ్ఞానాభ్యాసముచే వాసనాక్షయమును బొంది, జీవన్ముక్తుడై, అజ్ఞానాంధకారమును ప్రకృతిమాయను పై, ఇంద్రధనస్సు కాంతులతో, ప్రకాశించిన దెవ్వరు? శ్రీరామకృష్ణుడు. అష్టాంగయోగము నభ్యసించి సమాధి స్థితియందు అగాధ జ్ఞానముచే. జీవ బ్రహ్మైక్యాను సంధానమొనర్చిన మహాపురుషు డెవ్వరు? శ్రీరామకృష్ణుడు

ప్రపంచవ్యామోహమను కారుమబ్బులను భక్తియను వాయువుచే పారద్రోలి చెల్లాచెదరొనర్చి, ప్రచండజ్ఞానభాస్కరుని ప్రపంచమునకు చూపిన మహనీయుడెవ్వరు? శ్రీరామకృష్ణుడు. 19 వ శతాబ్దమునకు యుగపురుషుడై "భగవాన్" అను బిరుదు మానవకోటివల్ల బడసిన పురుషోత్తముడే శ్రీరామకృష్ణుడు. అట్టిశక్తిశాలి, భక్తాగ్రేసరుడు, స్థితప్రజ్ఞుడు, జీవన్ముక్తుడే మన రామకృష్ణుడు. ఆతనిచరిత్ర మహోన్నతము. వర్ణనాతీతము ఆనందజనితము. ఆశ్చర్యకరము. మహాపవిత్రము. ఇట్టి పరమ పావనమైన వాని చరిత్రము కొనియాడవలెనన్న వేయినోళ్లుగల ఆదిశేషునకే, తగినపని నాబోటి పామరుడు, దానిని వ్రాయుట మహాసాహసము. కాని శ్రీరామకృష్ణ పూజామందిరమువారి బలాత్కారముచే యీ చిన్న పొత్తము వ్రాయవలసి వచ్చినది.

మహాశయా, 19 వ శతాబ్దమున హిందూదేశమంతయు పాశ్చాత్య వ్యామోహముతో నిండిపోయినది. అందు ముఖ్యమైనది వంగరాష్ట్రము. భావములా పాశ్చాత్య భావములు. తలంపులా పాశ్చాత్య తలంపులు. దృష్టి పాశ్చాత్య దేశముపైననే నిలచిపోయినది. ఇంచుమించుగా పాశ్చాత్య వ్యామోహము నందైక్యమై పోయినది. ప్రపంచమునకు జ్ఞానచంద్రికలు ప్రసాదించిన ఋషిపుంగవులను తలచువారే లేకపోయిరి. ఉపనిషత్తులను నామముకూడ మరచిపోయిరి. కురుక్షేత్ర సంగ్రామమున ప్రతిభాశాలియై నిలచి నిస్పృహాత్ముచే కృశించిన, అర్జును నుద్ధరించి మానవ కళ్యాణమునకై యొసంగిన గీతామృతమును చవిచూచువారే లేకపోయిరి. యాజ్ఞవల్క్యుడు, ఉద్దాలకారుణి, అను సుప్రసిద్ధ తత్వజ్ఞా

నుల నామములు మఱుపునకు వచ్చెను. ఎచ్చటచూచిన కోంటు, స్పెన్సరు, అను పాశ్చాత్య తత్వశాస్త్రజ్ఞుల నామములే చిరస్మరణీయములై పోయినవి. కోంటు, హిజిలులే తారకమంత్రములై పోయినవి. మీదు మిక్కిలి హైందవ సిద్ధాంతములపై దూషణలు గూడ బయలు దేఱసాగినవి. ఎటుచూచిన నాస్తికులు, అర్ధనాస్తికులు, రిఫార్మరులు, కన్వర్టెడు క్రిస్టియనుల ఘోషయే. ఆహా! ఏమి ఆశ్చర్యము. విధియిట్లున్నది కాబోలు. పాడిపంటలకు నిలయమై ఐశ్వర్య విజ్ఞానములచే ప్రపంచ దృష్టిని ఆకర్షించిన భారతమాతయొక్క ముఖము వెల వెల బారజొచ్చినది. భీష్మాచారివంటి విజ్ఞానులను, శ్రీశుకునివంటి మహా పవిత్రులను, హరిశ్చంద్రునివంటి సత్యదీక్షాపరులను, జనకునివంటి నిష్కామయోగులను, యాజ్ఞవల్క్యునివంటి తత్త్వవేత్తలనుకన్న భారతమాత గొడ్డుబోయినదాయనునట్లుండెను.

భగవద్గీతయందలి "యదా యదాహి ధర్మస్య గ్లానిర్భవతి భారత", "పరిత్రాణాయ సాధూనాం వినాశాయచదుష్కృతాం", అను శ్లోకములు వ్యర్థములా? కావు. కావు. ధర్మసంస్థాపనార్థమై ప్రతియుగమునందు తానే యవతరించెదనని చెప్పిన శ్రీకృష్ణ భగవానునియొక్క వాక్యములు సువర్ణాక్షరములే. శ్రీరామ, కృష్ణ, బుద్ధయవతారములను లోకమునకు ప్రసాదించిన భారతమాత యిప్పుడు, యీ 19 వ శతాబ్దమునందు, శ్రీరామ కృష్ణావతారమును మనకు ప్రసాదించి మనలనుద్ధరించినది. ఈరామకృష్ణుడు, శ్రీరామకృష్ణావతారముల సమ్మేళన అవతారమే నని మనవి చేయుచున్నాను.

భగవానుడు సర్వ సమర్థ్యమును చూపుటకొరకు శ్రీరామ చంద్రుడై, దశరథుని సౌధమున కౌసల్యా గర్భమున జనించె. శ్రీకృష్ణుడై చెరసాలలో దేవకీ గర్భమున జనించె. ఇకమున శ్రీరామకృష్ణుడో దరిద్రుల గర్భమున గొల్లసావడియందు జనించెను. ఈతని తండ్రి ఖుదీరామ్ చటోపాధ్యాయుడు. ఆతడు మహాభక్తుడు. హరిశ్చంద్రుని వలె సత్యదీక్షాపరుడు. తల్లియో చంద్రమణి. నిజముగా తనభర్త నీడననుసరించిన చంద్రమతియే. వీరి యన్యోన్య దాంపత్యమునందు హైందవ లక్ష్యము, చంద్రునితో గూడిన వెన్నెలవలె శోభిల్లినది. సిరొకర కుగ్రామమున, భగవత్ చింతలో కాలముగడుపుచు జీవయాత్ర సలుపుచుండ, ఆక స్మికముగ యొక పిడుగువంటి వార్త వచ్చినది. అదియేమి? ఆగ్రామపు జమీందారు ధనమదాంధుడు. దుర్మార్గుడు. ఒక సందర్భములో ఖుదీరాముని తప్పుడు సాక్ష్యము చెప్ప వలసినదిగా బలాత్కరించెను. కాని ఖుదీరాముడందులకు అంగీకరింపడయ్యె. అందులకా జమీందారు ఖుదీరాముని ఆగ్రామమును వదలిపెట్టి వెళ్లవలసినదిగా నాజ్ఞాపించెను. తన సత్యదీక్ష కాపాడుకొనుటకొరకు, హరిశ్చంద్రునివలె భౌతికసుఖము నపేక్షించక, కమర్పుకురమను గ్రామమునకు భార్యా పుత్రాదులతో ఖుదీరామ్ వెళ్లెను. ఈదంపతులు ఆగ్రామములో స్థావరము నేర్పరచుకొని, భగవత్ చింతలో కాలము గడపుచుండిరి. ఇంతలో ఖుదీరామ్ మహాశయుడు యాత్రార్థమై గయకేతెంచెను. గదాధరుని దర్శించి ధన్యు డయ్యె. ఒకరాత్రి, శయనించి యుండగా, గదాధరుడు ఖుదీరామునకు స్వప్నమునందు సాక్షాత్కరించెను. గదాధ

రుఁడు ఖుదీరామునింట మానవ దేహధారియై జన్మించెదనని వాగ్దానమొనర్చెను. ఇట్టి సమయములో ఖుదీరాముని సతీతిలకమగు చంద్రమణీదేవి యింటియొద్ద శయన మందిరమున నిద్రించుచు గాఢ సుషుప్తి యందుండెను. స్వప్నావస్థలో గర్భమొనట్లు గోచరింప, ఆమె వెంటనే మేల్కాంచి, ఆశ్చర్య చకితురాలాయెను. ఆగదిలో ప్రతి యంగుళమును తేజస్సుతో నిండిపోయెను. ఆమెకు అనేక విధములగు భగవల్లీలలు గోచరించెను. చంద్రమణీదేవి భయ కంపితురాలై యీసంగతిని యిరుగు పొరుగు తనస్నేహితు రాండ్రకు నివేదించెను. వారామెనోదార్చిరి. ఇదిజరిగిన కొలది కాలమునకు యాత్రలు పూర్తిగావించుకొని ఖుదీరాం మహాశయుడు తిరిగివచ్చెను. భర్త వచ్చినతోడనే చంద్ర మణి యాతనికీ విషయమును పూసగుచ్చినట్లు తెలిపెను. ఆయన గదాధరుని వరప్రసాదమేనని తెలుసుకొని చంద్ర మణీదేవికి గయలో తాను గాంచిన కలను గురించి చెప్పెను.

ఇట్లుండ చంద్రమణికి నవమాసములు నిండెను. ఒకా నొక శుభ ముహూర్తమున, 1835 సం॥ ఫిబ్రవరి 18 వ తేదిన, నవీన భారతవర్షోద్ధారకుడును, ప్రపంచోద్ధారకుడును, యుగపురుషుడును, మన కథానాయకుడు నగు శ్రీరామకృ ష్ణుడు సామాన్య కుటీరమునందు జన్మించెను. బిడ్డ భూపతన మైన వెంటనే దొర్లుకొనుచు ప్రక్కనున్న భస్మములోనికి పోయెను. శరీరమంతయు భస్మముచే కప్పబడి, చూచుట కొక విరాగివలె గాన్పించెను. జన్మతోనే విరాగమును సూచించు భస్మ మాతని శరీరము నలంకరించుటలో గల

విశేషమును పాఠకులు ముందు గ్రహించ గలరు. ఈ శిశువు పుట్టినప్పుడే మామూలు బిడ్డలకన్న భారీవాడై, యేండ్లుగడచిన బాలునివలె నుండెను. గదాధర వరప్రసాదముచే గలిగినందువలన తలిదండ్రులితనికి గదాధరుడని నామకరణం బొనర్చిరి.

ఈతని బాల్యలీల లత్యద్భుతములు. జన్మ ప్రభృతి విరాగమే యీతనికి ముఖ్యలక్షణమై యుండెను. పురాణ కాలక్షేపములన్న యీతని యాసక్తి వర్ణనాతీతము. వీధి నాటకములన్న పంచప్రాణములు. అనేక పర్యాయములు మనరామకృష్ణుడు నాటకములలో పాత్రలను ధరించి, యా పాత్రాభినయము నందు లీనుడై బాహ్య ప్రపంచమును సంపూర్ణముగా మరచి బ్రహ్మానంద సౌఖ్యమున ననుభవించెను. ఇట్లు పండ్రెండు వత్సరములు గడచెను. ఈవయస్సునకే మనరామకృష్ణునియందు ఆధ్యాత్మిక చింతపూర్తిగానుండెను. భగవద్ధ్యానము చేయుటకు అర్ధరాత్రులయందు నిర్భయముగా స్మశానములయొద్దకు వెళ్లెడువాడు. ఈతని కార్య దీక్షకు, ఆధ్యాత్మిక సాధనాసక్తికి తలిదండ్రులు సహితమాశ్చర్య పడెడివారు.

పాఠకమహాశయా, ఒక్కసారి తమదృష్టిని కలకత్తా వైపునకు మార్చవలెను. కలకత్తా ప్రాంతమున నున్న దక్షిణేశ్వరమును ఒక్క-పర్యాయము తమమనస్సునకు దెచ్చుకొనుడు. ఏమి ఆయానందము ! ఏమి ఆకలకలనినాదము ! హర్షధ్వనులు మిన్నుముట్టుచున్నవి. ఆమెయెవరు ? రాణి రాస్మాణి. ఆస్త్రీమగ్లు, ఆపడవలు, యెక్కడికి పోవుచున్నవి? కాశీ ప్రయాణము చేయుచున్నవి. విశ్వనాథుని సందర్శించి

ధన్యురాలగుటకు రాణీగారు కాశీయాత్రకు ప్రయాణమాయెను. కాని అత్యద్భుత విషయమొకటి జరిగినందువలన ఆమె కాశీకి వెళ్ళవలసిన పని లేకపోయెను. కాశీ విశ్వనాథుడు ఆ తల్లియొక్క భక్తికి సంతోషించి రాణీగారికి కలలో దర్శనమిచ్చి ఆమె కాశీకి రావలసిన పనిలేదనియును, ఓడలు మొదలైనవి ఆసాయంకాలము దిగిన ప్రదేశమున దక్షిణేశ్వరమునందు జగన్మాతయగు కాళికాంబ కొకదేవళమును నిర్మించమని యాజ్ఞాపించి యదృశ్యుడాయెను. భగవత్సంకల్పమీడేరకపోవునా? రాణిరాస్మణి నిద్రలేచి ఆశ్చర్య చకితురాలాయెను. ఆప్రశాంతసమయమున మానసికాంబుధినందుద్భవించు యానందతరంగముల నెవరు వర్ణించగలరు? తన్మయత్వముపొందినదై తనయొక్క జీవితపరమావధిని పొందనట్లు భావించెను. తెల్లవారవచ్చుచున్నది. అరుణోదయకాంతులు పూర్వదిక్కున పొడచూపుచున్నవి. సృష్టియంతయు మేల్కాంచినది. పూర్వదిక్కున సూర్యుడుదయించెను.

విశ్వనాథుని యాజ్ఞానుసారము ప్రయాణమును ముగించి ఝాము ప్రొద్దెక్కుసరికి పరివారముతోసహా రాణిరాస్మణి కలకత్తానగరమునకు తిరిగివచ్చెను. ఆనిమిషమునుండి దేవాలయ నిర్మాణమునకు బూనుకొనెను. సంకల్పము భగవానునిది. కార్యభారము వహించినది ధనవంతురాలయిన మహారాణి. సహజముగ ఆమెకుగల భగవద్భక్తి విశ్వాసములు శ్రీ విశ్వనాథుని యాజ్ఞచే ననేకరెట్లుగ విస్తరింపచేయబడెను. విశ్వనాథుని యాజ్ఞను శిరసావహించి జగన్మాతకు సర్వవిధముల తగియుండు దేవళమును నిర్మించుటయే ఆమె సంకల్పముకాని, దానికగు ధనవ్యయమును గురించిన ఆలోచనను

ఆ మెమనస్సునకు గానేలేదు. వేలు పునాదులను నిర్మించుటకే పూర్తియామెను. దేవాలయముపూర్తియగుసరికి ఖజానాలో నుంచి 9 లక్షల రూప్యములు వ్రయమయ్యెను.

వంగరాష్ట్రమునగల మహా పండితులందరికిని భగవత్ప్రతిష్టకు రావలసినదిగా యాహ్వానము లంపబడెను. సుముహూర్తము నిశ్చయింపబడెను. పలు ప్రదేశములనుంచి పండితోత్తము లేతెంచిరి. దక్షిణేశ్వరమంతయు ప్రజాసముదాయముతో నిండిపోయెను. భగవత్ప్రతిష్ట మహా వైభవముతో జరిగెను. కాళికాలయమున మనరామకృష్ణుని అన్నగారైన రామకుమారు అనునాయన అర్చకత్వమునకు నియమింపబడెను. కొలది కాలమునకు రామకుమారు స్వగ్రామమునకు వెళ్లుచూ తన స్థానమున మన రామకృష్ణుని వినియోగించెను. పాఠకమహాశయులొక్క పర్యాయము తమదృష్టిని కాళికాలయము వంకకు ద్రిప్పి గర్భగుడియందలి వెండిపీఠముపై నిలచి తాండవమాడుచున్న ఆ జగజ్జనని నొక్క పర్యాయము తిలకింపుడు. ఆమె మహాశక్తిస్వరూపిణి. మహాకాళి. ఆవిగ్రహము నలుపురంగుగ నుండును. శిరోజములు విరియబోసుకొని, మానవుని పుర్రెలహారమును మెడదాల్చి ఒకచేతితో ఖడ్గము ధరించి, మరియొక చేతిలో రక్తము స్రవించుచున్న మానవ శిరమును కలిగియున్నదా జగన్మాత. బెనారసు చీర గట్టి నడుమునకు బంగారు మొలనూలుచే నలంకరింపబడిన జగదీశ్వరి రూపమును గురించి మన మొకింత తెలుసుకొనవలసియున్నది. ప్రపంచమున కామ్యవ్యాపారములలో లీనమై అజ్ఞానాంధకారమున చిందులు ద్రొక్కుచు, భగవంతుని మరచి, కామినీ కాంచనములకు దాసులై తుచ్ఛులై

పరాత్పరునకు దూరులై, కాలునిచే మ్రింగబడిన వారిపురెగ్గిల హారమే జగజ్జనని కంఠమున ప్రకాశించు హారము. ఐహిక సుఖలంపటులైన వార లీ జగన్మాతచే శిక్షింప బడుదురు. భక్తిలేక కామినీ కాంచనములకు దాసులైనవారికి జగజ్జనని యొక్క యనుగ్రహము కలుగుట దుర్లభము. అభయము నిచ్చుచున్న జగన్మాతయొక్క రెండవహస్తమును గురించి తెలిసికొన ప్రయత్నింతము. వ్యామోహమునకు దూరులై ఐహిక సుఖముల నుపేక్షించి, సద్గోష్ఠి నపేక్షించుచు భగవత్పాదార విందములయందు జీవిత భారమునంతయు వేసిన భక్తాగ్రేసరులకు రక్షణమొసంగుటయే ఆ యభయహస్తమున కర్థము. అదియే జగన్మాతయొక్క అనుగ్రహ సూచన. ఈ మహాశక్తిస్వరూపిణి, కామ్యదృష్టిగలవారికి తన భయంకర స్వరూపమును చూపును. భక్తులకు మాత్రము కరుణాపూరిత మగు మాతృస్వరూపమును జూపును. ఇట్టి యత్యద్భుత భావములతో ప్రకాశించు యీమహాతల్లిని ధూప దీప నైవేద్యాదులతో సేవించు మహాభాగ్యము మన రామకృష్ణునకు కలిగినది.

పాఠకమహాశయా, మనరామకృష్ణుడు బాలుడుగదా. నవనీతమువంటి హృదయముతో జగన్మాతనారాధింపవచ్చినాడు. గర్భగుడి ప్రవేశించినాడు. అమ్మా యను, ప్రేమపూర్వక, సంబోధనతో, జగన్మాతచెంత నిలువబడినాడు. "తల్లీ నిన్ను సేవించుటకు, నేనిక్కడికి వచ్చినాను. నేను చేయు పూజలలో, లోపములు జరుగుచో, నీవే నన్నుమన్నించవలెను. నేను చదువుసంధ్యలు రాని వాడనుగదా, తల్లీ. అమ్మా, యివిగో పుష్పములు. వీనినిప్పుడే నీపూజకొరకు

తెచ్చితిని. దండగాగ్రుచ్చితిని. నీకంఠమును దీనితో నలంకరించెదను. అమ్మా, యీపుష్పపరిమళము నాఘ్రాణించుము. అమ్మా, ఆఘ్రాణించుచున్నట్లు లేదేమి? నేను నీబిడ్డనుగాదా? ఇదిగో నీకు ధూపమును సమర్పించుచున్నాను. దీనినైనను గ్రహించుము. తల్లీ, యిప్పటికి జాము ప్రొద్దెక్కినది. ఆహారమునకు వేళయైనది. ఇప్పుడే ఆహారమును దెచ్చెదను. నీకు ఆకలియగుచున్నదికాబోలు. ఇదిగో ఆహారము. ఇదిగో గంగాజలము. పాదప్రక్షాళనము చేయనిమ్ము. పవిత్రపాదోదకమును నాశిరస్సున జల్లుకొనుటకవకాశమును గల్పించినందులకెంతయో, సంతోషము. ఈ యాహారమును భుజించుము. అమ్మా, తినక యూరకున్నావేమి? నేనుకూడా భుజించవలయుననియా నీకోరిక. అట్లైన మనముభయులము కలిసియే భుజింతము. అమ్మా యీయన్నముముద్దను నీవుతినుము. ఈ రెండవదానిని నేనుతినెదను. ఇదియేమి అన్యాయముతల్లీ, ఎందులకీయాలస్యము. నీకాకలియగుటలేదా?" యనుచు, మనరామకృష్ణుడు జగన్మాతతో ననేకవిధముల కన్నతల్లితోవలె హృదయపూర్వకముగా మాట్లాడును. దినమంతయు జగన్మాత, గుణవిశేషవర్ణనలతోనే గడపును. సాయంకాలము కాగానే, జగన్మాతనారాధించుటకు, తిరిగి దేవాలయమున ప్రవేశించును.

చీకటి నలుదెసల వ్యాపించినందువలన, మనరామకృష్ణుడు దీపమునొకదానిని వెలిగించినాడు. దీపము వెలుగున జగన్మాతను సందర్శించినాడు. హారతి యిచ్చుటకు జగన్మాత చెంతకేగి "అమ్మా, కొంచెమాలస్యమైనది. క్షమించుము. హారతిగైకొనుము. ఆహా, యేమి నీరూపలావణ్యాతిశయము ము. అమ్మా లోకసంరక్షిణీ, సర్వశక్తిస్వరూపిణీ, భగవతీ,

నమస్కారము. తల్లీ నీయనుగ్రహము, నాకెప్పుడులభించునో? అమ్మా, యిప్పటికిజాముప్రొద్దుపోయినది. శయనించుటకిదుగో పక్క." అనుచు ధూపదీప నైవేద్యాదులను ముగించును. తాను కూడా, యీ విధముగా తన దినచర్యను పూర్తిగా వించుకొని శయనించును.

ఆహా, యేమి ఆయమాయికత్వము. పల్లలు బొమ్మలతో యాడుకొనునట్లు, మన రామకృష్ణుడు జగన్మాతతో ఆడుకొనుటకు ప్రారంభించెను. ప్రతిదినము, ఉదయమున నిద్రలేచి, గంగానదియందు స్నానమాచరించును. వెంటనే జగన్మాత దేవాలయమునకు వచ్చును. తల్లిని ప్రార్థించును. వేడుకొనును. శరణుజొచ్చును. ఈవిధముగా రోజులు గడచినవి. మాసములు జరిగినవి. సంవత్సరములు పూర్తియగుచున్నవి. కాని తల్లియొక్క అనుగ్రహము మాత్రము లభింపలేదు. సర్వశ్రేష్ఠుడు, జగన్మాతయెద్ద శ్రీరామకృష్ణుడు నిలచును. ఆనంద బాష్పము లాపికాల నేత్రములనుండి ముత్యములవలె జారిపడుచుండును. ఆహా, రామకృష్ణుని తన్మయత్వము. ఆహా, యేమి యీతని అనన్యభక్తి. భక్తుడన్న యిట్టివాడే కదా.

"అమ్మా, ఏమి నాకంఠ నాళములు బద్దలగుచున్నవి. దేహమంతయు మండిపోవుచున్నది. హృదయ పరితాపము హెచ్చగుచున్నది. అమ్మా, యింకయేల యీ యాలస్యము. నీయనుగ్రహము నాపై యొక్కసారి రానిమ్ము. రామప్రసాదుననుగ్రహించినది నీవేకాదా. భక్తుల హృదయములు నీ నివాసస్థానములుగాదా? బిడ్డ అమ్మాయని ప్రేమతో పిలచి సంతోషమొందును, తల్లి తన పనులన్ని మునమాని, శీఘ్రనా

దరించుటలేదా! కాని యెంత వేడుకొన్నను, యెంత ప్రార్థించినను, యెంతరోదన మొనరించినను, నీకు నాయందు జాలికలుగుటలేదే. అయ్యో, నేనెంతపాపిని. కోమలమగు నీహృదయము సహితము నన్ను గురించి యింతకాఠిన్యము వహించినదెందులకు? సూర్యుడు పశ్చిమదిక్కున గ్రుంకుచున్నాడు. నాజీవితము నందింకొక రోజు వ్యర్థముగా గతించిపోయినది. సంసార కూపమునుండి నన్నుద్ధరించగలవను నాశతో నిన్ను నేనాశ్రయించితిని. ప్రయోజనమేమియును గాన్పించదు "అని పలువిధముల హృదయపరితాపమును వెడల గ్రక్కును.

మన రామకృష్ణుని స్థితి నానాటికి విపరీతమగుచున్నది. దేహము శుష్కించిపోయినది. ఆహారమునందిచ్ఛలేదు. పై వస్త్రమున్నది లేనిది, రామకృష్ణునకు తెలియదు. కొన్ని వేళలయందు దిగంబరుడై యుండును. మరికొన్ని వేళలయందర్ధ దిగంబరుడై యుండును. పరవశత్వమునందు, లోకమును మరచి, చిందులు ద్రొక్కుచుండును. అర్ధరాత్రులయందు పంచవటిజొచ్చును. తపస్సొనరించును. ఈవిధముగా దినక్రమేణా ప్రపంచమునకు దూరుడై పోవుచుండెను. మనస్సంతయు జగన్మాతయందు లగ్నము కాబడినందువలన, పిచ్చివానివలె కాన్పించెను.

మన రామకృష్ణుని స్థితినిగురించి, అందరికి విపరీతముగా దోచెను. క్రమపురమునందున్న దల్లిగారికీతని విషయము తెలిసెను. ఇంటికిరావలసినదిగా ఆమె రామకృష్ణునికోరెను. రామకృష్ణునికి పిచ్చియెత్తినదనుకొనువారు కొందరు. వివాహము చేసినగాని ఆపిచ్చి కుదురదనువారు కొందరు. ఏసుక్రీస్తు చెప్పియున్నట్లు కాముము, రామము యొక్కహృదయమునం

దుండజాలవు. భగవానుని మందిరమునందదుగిడనున్న మన గదాధరుని గురించి లోకము పిచ్చివాడని యనుకొనుటలో విశేషమేమియును లేదు. మన గదాధరుడుకూడా కొన్ని వేళలయందు తనకు పిచ్చియెత్తిన దనుకొనుచుండును. మరి కొన్ని వేళలందు తాను భగవద్భక్తి విశ్వాస విరాజితుడై నందువలన లోకమునకు తనపద్ధతులు రుచించుటలేదని తలంచును. ఈరోజులలో రామకృష్ణునకు ఆహారమునందిచ్ఛ పూర్తిగా నశించెను. నోటిలో అన్నముపెట్టి కర్రతో లోపలకు నెట్టినను అన్నము లోపలికి పోయెడిదికాదు. కనురెప్పలు పూర్తిగా తెఱచుకొనిపోయినవి. కండ్లెర్రబారినవి. శరీరము మంటలెత్తుట ప్రారంభించెను. సహించలేక, తాపము చల్లార్చుకొనుటకాతడు గంగానదియందు మునుగును. వెంటనే తడివస్త్రములతో వచ్చి తల్లిని సమీపించి "అమ్మా, యిది యేమి ఆశ్చర్యము. నాసాధన నిన్ను సంతుష్టి పరచలేకున్నది. నాహృదయము నిష్కళంకమని నీవెరుగుదువుగదా! నాహృదయవేదనలో నేను భస్మీపటలము గావలసినదేనా. నన్నిట్లు పరీక్షపాల్జేయుట నీకుధర్మమా? నీవీ సంసారసాగరమునుండి నన్నుద్ధరించలేవా? నన్నుద్ధరించుటకు నీకుశక్తిచాలదా? అనుచుండును.

శ్రీరామకృష్ణునికి పసుపు జనించెను. నిస్పృహాత్వము కలిగెను. కాని అపారమగు ఆతని భక్తివిశ్వాసములు కార్యదీక్ష, ధైర్యసాహసములు, పెట్టనికోటలై, ఆతనికప్పుడు గలుగు నిస్పృహాత్వమును పటాపంచలు జేయుచుండెను. జగన్మాత మనరామకృష్ణునికి సాక్షాత్కరింప కరుణమానసన్నమైనది, కనుకనే విపరీతమైన హృదయ సంక్షోభముకలిగినది.

ఎర్రబారిన కన్నులతో కేశములన్నియు చెల్లాచెదరై భుజము లపైబడుచుండ, శరీరమందలి రక్తమంతయు సాధన తీవ్రతచే ఇంకిపోవుచుండ తప్పటడుగులతోను, అనన్యభక్తితోను, మరి యొకసారి దేవాలయమున ప్రవేశించెను. జగన్మాతకు నమస్కరించెను. అది యర్ధరాత్రి సమయము. ఈవిధముగా తల్లిని సంబోధింప ప్రారంభించెను. "అమ్మా, నీయనుగ్రహ ప్రాప్తి నాకింకను కాలేదు. నీ యనుగ్రహము లేకుండా, నేనీ ప్రపంచమందు జీవించలేను. ఈ రేయిగడచు లోపల నేను నీయనుగ్రహమును బడయుటయో లేక, ఈశరీరమును త్యజించుటయో జరుగవలెను. అమ్మా, నీ కొరకనేక సాధనలను జేసినాను. బంధుమిత్రులను విసర్జించినాను. నీవే నా సర్వస్వమని కొన్నాను. నీవే నన్నుద్ధరింతువని తలంచినాను. ఇట్టినాయొక్క ఆత్మార్పణవలన కలిగిన ఫలితమేమి? ఇంతవరకు నీయనుగ్రహము నాపై కలుగకుండుటయే అటు ప్రపంచమునకు దూరమైపోయినాను. ఇటు నీకా నాయందనుగ్రహము కలుగలేదు. తల్లీ నేను జన్మించినది బ్రాహ్మణ జన్మ నాబుద్ధి మొదలైనవన్నియును నీపాదారవిందముల యందర్పించినాను. నీవులేని ప్రపంచము నాకు స్మశానవాటికయే. ద్విపాదపశువునై, ఐహికలంపటలయందు దగుల్కొని, కామినీ కాంచనములకు దాసుడనై నేనుండజాలను. సంపాదించితినా, నీయనుగ్రహమునే సంపాదించవలె. తద్వారా భగవత్ప్రాప్తిని బొందవలె. లేదా యీపాంచ భౌతిక శరీరమును వీడవలె. నీయనుగ్రహము లేకుండా యీప్రపంచమున నుండుటకు వీలే లేదు. నాభక్తి అనన్యమైనయెడల నాచిత్తము నిష్కళంకమైనయెడల నేనునిన్ను సందర్శించి

తీరవలె. లేదా నాహృదయ నాళములయందు ప్రవహించు రక్తముచే నీపాద ప్రక్షాళన మొనరించి దానితో నాకృతజ్ఞతను పూర్తిగావించుకొనవలె. నాప్రతిజ్ఞను గమనించి, నన్నుద్ధరించుము. లేదా నన్నాహుతిగా గైకొనుము. తల్లీ యిక నాలస్యము చేయకుము. నేనీవేదనను భరింపజాలను. ముమ్మాటికిని భరింపజాలను. తల్లీ యిప్పుడే, యీనాదేహమును, నీకాహుతిగా నొనర్చెదనని అత్యంతావేశపూరితుడై, కత్తినూడబెరుకు కొనటకు జగన్మాతవైపునకు అడుగిడెను. వెంటనే వన రామకృష్ణుడు శరీరము తెలియకుండా క్రిందబడిపోయెను. ఆహా ఏమి యీవిచిత్రము!

కొంతకాలమైన తదుపరి ఈ యనుభవమును గూర్చి శ్రీరామకృష్ణుడు, తన శిష్యులతో నిట్లని చెప్పెను. " నేను జగన్మాత చెంతకు బోవుటలో క్రిందబడిపోతిని. అప్పుడు ఈప్రపంచ మంతయు తేజోరూపముగా పరిణమించినది. దానిమధ్య సౌందర్య మూర్తియగు నాజగన్మాతను గాంచితిని". శ్రీరామ కృష్ణునికిప్పటికి దేవి యనుగ్రహము లభించినది. జగన్మాత యనుగ్రహము లభించినవానికి కొరత యేమియున్నది? కాని, తిరిగి శ్రీరామకృష్ణుని హృదయ పరివర్తనము తెలిసి కొనుటకోయన, జగదాంబ యొక అర్ధరాత్రమున మృదుమధుర లావణ్యముతో ప్రకాశించు యొకసుందరాంగియై బంగారుపళ్లెరమున కొన్ని కనకాభరణముల నుంచుకొని దక్షిణేశ్వరమున శ్రీరామకృష్ణుడు శయనించియుండ స్వప్నమున గోచరించినది. వెంటనే రామకృష్ణుడు భయకంపితుడై దిగ్గునలేచి, జగన్మాతను సంబోధించి "అమ్మా, ఏమిది. ధన కనకరాసులా, నాకుబహుమానము.

చిన్నతనముననే తల్లిదండ్రుల విడనాడి వచ్చినందులకు నాకు ఫల మింతేనా? బంధువుల మాటలు లెక్కసేయక, నిన్ను నమ్మినందులకు నాకు లభింప దగ్గ దింతయేనా? అనేకమంది మిత్రులు నన్నున్మాదునిగా లెక్కించినను దానిని పాటిసేయక సేవయందు నిమగ్నమై యున్నదానికి ఫలిత మిదియా? ఐహిక భోగములు తృణప్రాయములుగా విసర్జించి, పొందదగిన దిది యేనా? అమ్మా, వీటితో నన్ను సంతృప్తిపరచ జూచెదవా? నీ సుందర స్వరూపమును జూచిన కొలది నాకు మాతృభావ మెక్కుడగుచున్నది. ఐహిక విషయములచే నన్ను తృప్తి పరుపకమ్మా" యనెను. ఆహా! యేమి యీ హృదయపరి వర్తనము! ఏమి ఈ నిశ్చలత! ఏమి ఈ భక్తివిశ్వాసములు! ఏమి ఈ కార్యదీక్ష! కామినీ కాంచనములను, స్మశానవాటిక యందలి బొగ్గురాసులనుగా తిలకించి, భగవత్సాక్షాత్కార మునకై, జగన్మాతయొక్క యనుగ్రహము ముఖ్యమని నమ్మి, నిరంతర భక్తి విశ్వాసములతో సంవత్సరముల తరబడి జగన్మాతను సేవించిన, రామకృష్ణునికి జగదాంబయొక్క యనుగ్రహము సంపూర్ణముగ లభించెను. శక్తి యనుగ్రహము లభించిన వానికి భగవత్ప్రాప్తియైనట్లే. రామకృష్ణుడు సంతోషచిత్తముతో జగన్మాతను కొనియాడుచు, బాలుడు తల్లియొద్దకు పరుగిడు చందమున, ప్రతి నిమిషము కాళియొద్దకు జనుచు, సంశయములను పోగొట్టుకొనుచు, కాలము గడపుచుండెను. ఇట్లుండ కొంత కాలమునకు భైరవీబ్రాహ్మణి యను నొక మహా తల్లి భగవదాజ్ఞానుసారము దక్షిణేశ్వరమున కేతెంచెను. వెంటనే శ్రీరామకృష్ణుని యొద్దకేగి, సోదర భావముతో, చిరపరిచయము గలిగినటుల, మాట్లాడ గడంగెను.

మరియు తాంత్రిక సాధనములన్నియు, రామకృష్ణుని కేరింగించి సంతృప్తిపరచెను. ఈ భైరవీబ్రాహ్మణి రామకృష్ణునిలోనిభగ వల్లక్షణములను గాంచెను. ఈమహా తల్లి కొంతకాలము దక్షి ణేశ్వరముననుండి రామకృష్ణునికి తాంత్రిక సాధనములన్నియు బోధించి వెడలిపోయెను.

ఇక్కడ నీవిధముగానుండెను. కమర్పుకురమునందు మన రామకృష్ణుని సోదరుడు, బంధువులు, రామకృష్ణునికి పిచ్చియెత్తినదనియు, వివాహ మొనర్చుటవలన ఆతని యున్మా దము తగ్గుననియు, నిర్ణయించుకొనిరి. బాలిక కొరకై యనేక గ్రామములలో విచారించిరి. కాని వీరికి బాలిక యెక్కడను లభించలేదు. ఈ తరుణమున, తల్లి యాజ్ఞానుసారము మన రామకృష్ణుడింటికి వచ్చెను. ఒకానొక దినమున యింటిలోని వారందరును, విచారగ్రస్తులై యుండుటను రామకృష్ణుడు కని పెట్టెను. "అమ్మా మీరెందుకు విచారగ్రస్తులై యున్నారో, నాకు తెలియును. నాకు సహధర్మచారిణిగా నుండదగిన శారదాదేవియను పేరుగల కన్య, జయరామవతియనుగ్రామ ములో బెరుగుచున్నది. ఆమె తలిదండ్రులయొద్దకేగి, ఆమెను నాకిచ్చి వివాహము చేయుమని కోరుచో వారంగీకరింతురు" అని చెప్పెను. తల్లియును సోదరుడును ఆశ్చర్యపడిన వారలై రామకృష్ణుని సూచనల నంగీకరించి శారదాదేవి యొక్క తలి దండ్రులతో సంప్రదించి వివాహ నిశ్చయమొనరించిరి. ఒకా నొక శుభముహూర్తమున శ్రీ శారదాదేవినిచ్చి రామకృష్ణు నికి వివాహమొనరించిరి. వివాహమైన కొలది దినములు మాత్రమే రామకృష్ణుడు కమ్రపురముననుండి, తరువాత తిరిగి దక్షిణేశ్వరమునకు వచ్చెను.

యథావిధిగా మన రామకృష్ణుడు పూర్వమువలె జగన్మాత కొలువు ప్రారంభించెను. సంపూర్ణ భక్తి చిత్తముతో కాళిని సేవించుచూ, లోకమంతయు కాళియొక్క స్వరూపమేయని యాతడు తలంచుచుండెను. తల్లి దయనుటయే యాత్మనికి మహామంత్రి జపమాయెను. ప్రపంచమునకు, కామ్యకాంచనములే ముఖ్యగ్రంధములని విశ్వసించి వాటిని నిరసించుచుండెడివాడు. స్త్రీ అపవిత్రురాలుకాదు. స్త్రీని అపవిత్రదృష్టితో జూచునేత్రములు మాత్రము అపవిత్రమైనవి. స్త్రీ మాతృభావమును పెంపొందింపజేసి భగవత్సాక్షాత్కారమునకు మార్గము జూపు దివ్యజ్యోతి. కాని అట్టి జ్యోతి సహాయ్యమును పొందలేక నాజ్యోతి స్వరూపమునే మ్రింగజూచువారు, పండను భ్రాంతిచే దీపమును మ్రింగజూచు పురుగులవలె ఆజ్యోతిలో బడి నాశనమగుదురు. ఇటలీదేశములో డాంటి మహాకవి, బియాట్రీసను యువతిని, కామదృష్టితో జూచినప్పుడు మహాపరితాపము నొందెను. కాని హృదయపరివర్తనమైన తదుపరి బియాట్రీసును, మాతృసమానముగా జూచెను. మన రామకృష్ణునికి కూడ స్త్రీలను జూచినప్పుడెల్ల జగన్మాతయే గోచరించుచుండెడిది. రామతీర్థ స్వాములవారు హిమవత్పర్వతములలో సంచరించు కాలమున, అచ్చటి సృష్టిసౌందర్యమునుగాంచి, "మార్గమంతయు గులాబి పుష్పములచే శోభిల్లుచున్నది. ఈ పుష్పరాజముల దిలకించినప్పుడు భగవానుడే స్ఫూర్తికి వచ్చును. కాని ఆ పుష్ప సౌందర్యమును జూచి యానందింపలేక పుష్పమునే హరింపబోయిచో అందలి నుండి ఒక తేనెటీగవచ్చి ముఖమును కుట్టు"నని వచించియున్నారు. అటులనే

ముగల మానవునికి భగవానుడే దృష్టికి వచ్చును. పవిత్రహృదయునకు జగన్మాతయే, ప్రతి స్త్రీ యందును గోచరించును. అపవిత్ర హృదయముతో నిండి కామినీ దాసులగు వారికి నరక ద్వారములు మాత్రమే తెరువబడును.

మన రామకృష్ణునికి స్త్రీ యందుగల మాతృభావము మనలో నెందరికిగలదు! స్త్రీలను మాతృసమానులుగా జూడ గలవారు ధన్యులు. అట్లు జూచుట యొక మహా సాధన. అట్లు జూడగలిగినవానికి ప్రపంచమంతయును, భగవత్పూజామందిరమగును. అట్లు జూడలేని వారికి యీవిశ్వమంతయు, స్మశాన వాటికయై, కామక్రోధాదులు ప్రతి నిమిషము మానవ జీవితమును దగ్ధమొనరించుచుండును.

మనరామకృష్ణుడు మాతృభావముతో నిండినవాడై, ప్రపంచములోని సర్వవస్తువులందు భగవత్కళలనే గాంచుచుండెను. డాంటె మహాకవివలె ప్రేమనాట్యమునే, ప్రపంచము నందంతట శ్రీరామకృష్ణుడు, వీక్షించగలిగెను. ఇప్పటికి శ్రీరామకృష్ణుడు, అద్వైతతత్వమును దప్ప, హైందవ సాంప్రదాయమునందున్న, మార్గముల నన్నిటిని, అనుభవమునకు తెచ్చుకొనెను. ఒకానొక దినమున భగవదాజ్ఞానుసారమో యనునట్లు, ఒకమహానుభావుడు దక్షిణేశ్వరమునకే తెంచెను. ఈతని నామధేయము తోతాపురి. ఈతని నివాసస్థలము పంజాబురాష్ట్రము. ఈ మహానీయుడు అద్వైత పరబ్రహ్మానుభవజ్ఞుడు. రాత్రులయందుమాత్రమే సంచారమొనర్చుచు, పగటికాలమంతయు మెచ్చటనో సమాధినిమగ్నుడై యుండును. జగన్మాతయొక్క ప్రేరేపణచే కాబోలు, తోతా

ఆతని యోగక్షేమములను విచారించి, ఆసీనుడయ్యెను. మన రామకృష్ణునికి అద్వైత సిద్ధిపొందుమార్గము నుపదేశించుటకే తానిక్కడకువచ్చితినని చెప్పెను. రామకృష్ణుడు తోతాపురి కేమియును, జవాబుచెప్పక జగన్మాత ఆలయమునకేగి, తోతాపురియొక్క అభిప్రాయమును తల్లికి నివేదించి, ఆమె యభిప్రాయమునడిగెను. ఆహా యేమి యీ ఆశ్చర్యము! ఏమి యీ అమాయకత్వము! 20 వ శతాబ్దమున, పాశ్చాత్యవిద్యాగర్వముచే, తమ్ము తాము మరచినవారికి, యీ నవనీత కోమలహృదయము, అర్ధమగునా? టెన్నిసన్ మహాకవి "మాయుద్దేశ్యము లేవిధముగా, మావియో మాకు తెలియదు. కాని మాయుద్దేశ్యములను నీయుద్దేశ్యములయందు లయింపజేయుటకుమాత్రముమాకుహక్కుగలదు."అనుయున్నత భావమును, చెప్పియుండలేదా? "అహంయంత్రం, భవాన్ యంత్రీ" యను భారతి శ్లోకముకూడా, చెప్పునదదియేగదా. ఇట్టిభావములతో గూడిన వాడగుటవలననే, మనరామకృష్ణుడు బాలునివలె తల్లియొక్క అనుమతికొరకు పరుగెత్తెను. అచట యేమిజరిగినది మామూలు దృష్టిగోచరముగాదు. కాని మన రామకృష్ణుడు తోతాపురియొద్దకు తిరిగివచ్చి, "అమ్మయాజ్ఞ యైనది. కాన అద్వైతతత్త్వమును, తమ యిష్టానుసారము బోధచేయండి" అనెను. తోతాపురి సంతసించి వెంటనే అద్వైత దీక్షనొసంగుటకుగాను, సుముహూర్తమును నిశ్చయించెను.

గంగానదియందు స్నానముచేసి వచ్చెను. తోతాపురి, మామూలుగా జరుపవలసిన హోమాది క్రియలను జరిపిన తరువాత, అద్వైతమహా మంత్రోపదేశమును జేసెను. శ్రీ

రామకృష్ణుని కా మంత్రిక త్త్వమును సువ్యక్తము గావించెను. తోతాపురి బోధించిన ప్రకారము, రామకృష్ణుడు ధ్యాననిష్ట నుగడంగెను. కొంత సేపటికి తోతాపురి, శ్రీరామకృష్ణుడున్న గదితలుపుమూసి బయటికివచ్చెను. లోపల యేమి జరిగినదో మనకు తెలియదు. కొంతకాలమునకు తోతాపురి గది తలుపు తెరచి, చూడగా, మన రామకృష్ణుడు సంపూర్ణ సమాధి నిష్టలోనుండెను. ఇది జూచుటకు తోతాపురి కేపూర్ణాశ్చర్యము కలిగెను. "ఆహా, నలుబది వత్సరములు, దివారాత్రములు సాధనగావించి, భగవదనుగ్రహాముతో నేను పొందగలిగిన సమాధినిష్ఠను, యీ బాలుడు, మూడు దినములలో పొంద గలిగెనే? ఈతనిని గురించి నేనేమి తలంచవలయును? ఈతడు కేవలము అద్వైత పరబ్రహ్మమూర్తి యని చెప్పుట యందతి శయోక్తిలేదు." అని, రామకృష్ణుని సమీపించి, ఆతని శిర స్సుపై తన చేతినుంచెను. మన కథానాయకుడు సమాధిలో నుంచి క్రిందికి వచ్చెను. తర్వాత తన యద్వైతానుభవ మును గురించి తోతాపురి కెన్నియో విషయముల నాయన జెప్పెను. అనేక వత్సరముల యనుభవముచే, తోతాపురి గ్రహించిన విషయములను, మన రామకృష్ణుడు మూడుదిన ములలో గ్రహించుటయేగాక, యింకా నూతన విషయముల నెన్నిటినో, గ్రహించెను. మూడు రోజులు మాత్రమే దక్షి ణేశ్వరమున నుండ సంకల్పించిన తోతాపురి, దాదాపు 6 మాసములచటనుండెను. శ్రీ రామకృష్ణుని వాగమృతమును గోలుచుండెను. తుదకనేక విషయములను మన రామ కృష్ణుని యొద్ద నేర్చుకొని, తోతాపురి దక్షిణేశ్వరమును విడచి వెళ్లెను.

ఇప్పటికి శ్రీరామకృష్ణుడు జగన్మాతయొక్క యనుగ్రహముచే, తాంత్రిక సిద్ధితో బాటు అద్వైత సిద్ధిని గూడ బడసెను. అరిషడ్వర్గముల జయించి కామ్యము వర్జించి ఆశాపిశాచము నణగద్రొక్కి జీవన్ముక్తుడై, అజ్ఞానాంధకారమున గాఢమైన మేఘములో మెరుపువలె ప్రకాశించెను. పాంచభౌతిక దేహముండగనే విదేహముక్తుడై అవస్థాత్రయమును దాటివిలక్షణుడై ప్రకాశించెను. ఆహా! యేమి ఆమూర్తిస్వరూపము! ఏమి ఆ నిష్ఠ! ఏమి ఆ ప్రజ్ఞావిశేషము. దేహమంతయు నూతన కాంతులతో ప్రకాశించుచున్న మన రామకృష్ణుని ముఖమండలముపై సూర్యునిపగిది జ్ఞానభాస్కరుడు ప్రకాశించు చున్నాడు అజ్ఞానాంధకారమున చంద్రోదయమైనట్లు మన రామకృష్ణుని ప్రతిభ ప్రకాశించుచున్నది. చకోరపక్షులు వర్షపునీటిచే తనివితీర్చుకొనునట్లు మన రామకృష్ణుడు జ్ఞానామృత పానముచే ఆనందాబ్ధియందు భావతరంగములలో ప్రకాశించుచున్నాడు. మహాచక్రవర్తి రత్నసింహాసనముపై నెమలి ఫించముదాల్చి ప్రకాశించునట్లు, అద్వైతసామ్రాజ్యమైన అనుభవజ్ఞానముచే, మనరామకృష్ణుడు ప్రకాశించుచున్నాడు. ఇమ్మహనీయుని అనుభవ జ్ఞానము ప్రపంచమునకు వెల్లడియగు సమయమింకరాలేదు. కాని రాబోవుచున్నది.

శ్రీరామకృష్ణుని అర్ధాంగి శ్రీశారదాదేవియని వచించి యుంటిమి గదా! ఆమె రజస్వలయై యుక్తవయస్కురాలు కాగా తన భర్తను గురించి తల్లిదండ్రులను ప్రశ్నించినది. విషయమంతయు తెలిసికొనినది. తుదకు సాహసించి, దక్షిణేశ్వరమునకు బయలు వెడలినది. కాళికా దేవాలయము

ను సమీపించి, తన్మయుడై యున్న శ్రీరామకృష్ణుని గాంచెను.
హృదయమునందు భావతరంగములు పొంగిపొరలెను. కండ్ల
నుండి ఆనందబాష్పములు కారెను. శ్రీరామకృష్ణుని యొద్దకు
వెళ్లి సాష్టాంగనమస్కారము చేసెను. మాతృభావనిమగ్నుడై
యున్న రామకృష్ణుడామెను తల్లీయని సంబోధించెను. శారదా
దేవియొడలు పులకరించెను. ఆమె హృదయక్షేత్రమున నాటు
కొనియున్న భావలతలకు నూతన పుష్పములు పూచెను. ఆ
పుష్పసుగంధము వలన అజ్ఞానమంతరించెను. మోహము భక్తి
గా మారెను. కామ్యము నిష్కామ్యమాయెను. ఐహికభోగ
ములాధ్యాత్మికచింతలాయెను. మందహాసము చేసి, ఆనాడు
మైత్రేయి యాజ్ఞవల్క్యునితో వచించినట్లు "ఆత్మరాజ్యాన
అర్ధాంగినిగానుండుటకే, యిటకు వచ్చితిని. తమశుశ్రూషయే
నాజీవితముఖ్యకర్తవ్యము. తమ సేవకురాలనై, మహదానంద
ములో, నిమగ్నము కాగలభాగ్యమును, నాకు కలుగునట్లనుగ్ర
హింపుడు. ఇపుడు పరబ్రహ్మమునందైక్యమైనట్లు నేను తమ
యందైక్యము కావలయును. కనికరించి నన్ను సేవకురాలిగా
గ్రహింపుడు." అని శారదాదేవి గద్గదకంఠముతో వేడు
కొనెను.

మన రామకృష్ణుడు వెంటనే జగన్మాతయొద్దకు వెళ్లి
శారదామణియొక్క కోర్కెను ఆమెకెరిగించెను. తల్లి ఆ
యేర్పాటున కంగీకరించెను. శ్రీశారదాదేవి దక్షిణేశ్వరమున
నుండునట్లేర్పాటు చేయబడెను. వీరి దాంపత్యము ఆత్మసంబం
ధమైనది. మాతాపుత్రులవలె, సోదర సోదరీమణులవలె,
వీరాదేవళమున కాలముగడిపిరి. ప్రతిదినమున, రామకృష్ణుడు
అనుగ్రహముకొరకు జగన్మాతను ప్రార్థించుచుండెడివాడు.

ఆహా! ఏమి యీ దాంపత్యము. జీవబ్రహ్మైక్యానుసంధాన మన నిట్టిదియె కాబోలు. సముద్రమున ప్రవేశించిననది తన స్వస్వరూప రాహిత్యమును బొందునట్లు, మన శారదాదేవి రామకృష్ణుని సందర్శించి నంతనే, తన వ్యక్తిత్వమును పూర్ణముగా లీనము చేసినది. ఇట్టి అన్యోన్య సంబంధ బాంధవ్యములు స్త్రీపురుషులమధ్య పెంపొందుచో భూలోకము స్వర్గధామము గా మారునని చెప్పుటలో అతిశయోక్తి లేదుగదా. ఉపనిషత్కాలమున, యాజ్ఞవల్క్యునికిని మైత్రేయికిని, జ్ఞానోదయమైన తదుపరి యేర్పడిన సంబంధమిట్టి దేగదా! ప్రస్తుతము మహాత్మాజీకిని కస్తూరి బాయికిని కల సంబంధముకూడ ఇట్టిదియే కదా!

అచిరకాలములోనే, రామకృష్ణుని నామము బంగాళా రాష్ట్రమందంతయు వ్యాపించెను. అనేకులాతనిని భగవదవతారముగా పరిగణించిరి. మరికొందరాతడు కేవలము పిచ్చివాడనిరి. రామకృష్ణుని పరీక్షించుటకై, భిక్షుంభరులు, శుష్క వేదాంతులు, తాంత్రికులు మొదలగు వారనేకులు దక్షిణేశ్వరమునకు వచ్చిరి. జగన్మాత కృపచేతను, రామకృష్ణుని ఆత్మవిశ్వాసముచేతను, వారందరు రామకృష్ణుని గురించిన యాథార్థ్యమును తెలుసుకొన గలిగిరి. పండితులాతని నిష్కళంక భక్తి విశ్వాసముల కచ్చెరువొందిరి. ఛాందోగ్యోపనిషత్తునందు చెప్పబడినట్లు ఒకమృత్పిండమును తెలుసుకొనుటలో సమస్త మృత్స్వరూపము దెలియునట్లే, రామకృష్ణుడు విద్యలకెల్ల మూలమగు భక్తివిద్యను, జగజ్జనని యనుగ్రహాము వలనను, యెడతెగని సాధనవలనను, తెలుసుకొని యున్నందువలన అందరిని మెప్పించగలిగెను. భగవత్కృపగల

వానికి విశ్వతత్త్వమంతయు కరతలామలకమగును గదా. మన రామకృష్ణుని విద్య ప్రహ్లాదుని విద్యవంటిది. రామకృష్ణునిభక్తి కూడ ఆతని భక్తి వంటిదే. సంసారమను చీకటినూతిలో బడక, లోకమంతయు సర్వేశ్వరుని దివ్యకళామహిమావిరాజితముగా భావించి భేదభావములేకుండ ప్రవర్తించిన వాడే మన రామకృష్ణుడు. కుక్షింభరత్వమే ప్రధానదృష్టిగల పండితులో, రామకృష్ణుడే చెప్పినట్లు, తర్కగగనమండలమున గద్దలవలె సంచరించువారు. వారెంత యున్నతవీథుల సంచరించినను, వారి దృష్టి కామినీకాంచనములమీదనే యుండును. అందువలననే వారి విద్యవలన భగవత్సాక్షాత్కారము మెన్నటికిని కలుగుటలేదు.

రామకృష్ణుడు తనకుగలిగిన ఉన్నతవిజ్ఞానమునకు గర్వించలేదు. సాక్రటీస్‌వలె యేమియు తెలియనివాడనని యే భావించుచుండెను. అత్యణకువతో న్యూటన్ మహనీయునివలె తన కోమలహృదయమును తెరచి, ప్రపంచతత్త్వము నెక్కును గ్రహించుటకే ప్రయత్నించెను. ఇప్పటికి హైందవవిజ్ఞానమంతయు గ్రహించి, ఆర్యధర్మానుష్ఠానము నందారితేరి, అన్యమత సత్యాసత్యములను తెలుసుకొను కుతూహలముగల వాడాయెను. బౌద్ధ, క్రైస్తవ, మహమ్మదీయ మతతత్త్వము లుగ్రహింపబూనెను. ఆయా మతములయందు సూచింపబడిన ముఖ్యధర్మముల ననుష్ఠించి బుద్ధుని, క్రైస్తు, మహమ్మదును తనహృదయమునందు ఐక్యానుసంధాన మొనరించుకొనితద్వారా వారియందులీనమై, ఆమతములయొక్క హృదయమును తెలుసుకొనగలిగెను. ఇస్లామ్ మతప్రవక్తయగు మహమ్మదువలె ఆయన విద్యావిహీనుడయ్యు విజ్ఞానమును బొందగలిగెను.

ఏసుక్రీస్తువలె హృదయకోమలత్వమును పరిపూర్ణవిశ్వాసమును గలవాడై క్రీస్తుతత్త్వమును సాక్షాత్కరించగలిగెను. బుద్ధ భగవానునివలె కరుణారసపూరితుడై విశ్వమును సామరస్య దృష్టితో సమన్వయించగలిగెను. కనుక మనరామకృష్ణుడు హైందవ, బౌద్ధ, క్రైస్తవ, మహమ్మదీయ విజ్ఞాన సమ్మేళను డాయెను.

నీటిని హిందువులు దకమనియు, మహమ్మదీయులు పానీ యనియును, ఇంగ్లీషువారు వాటరనియును వేర్వేరు నామములతో వ్యవహరించినను వస్తువొక్కటేయైనట్లు, భగవంతుడు వివిధనామములతో పిలువబడుచున్నను, భగవత్పదార్థమొక్కటేనని అనుభవజ్ఞానమువలన రామకృష్ణుడు గ్రహించగలిగెను. రామకృష్ణుని యునికివలన దక్షిణేశ్వరమునకు శోభవచ్చెను. అనేకులువచ్చి రామకృష్ణుని సందర్శించి పోవుచుండెడివారు. హిందువులు, మహమ్మదీయులు, క్రైస్తవులు, యింకా యితరులు శ్రీరామకృష్ణుని సామరస్యభావము ననేకవిధముల గొనియాడుచుండెడివారు. శ్రీరామకృష్ణుని కామినీకాంచన విముఖత్వము, త్యాగశీలము మొదలగులక్షణములు వారి ననేకవిధముల నాకర్షించెను. భౌతిక శరీరపోషణమునకన్న యెక్కుడుపయోగము ధనమునకు లేదని తెలుపుటకొరకు బంగారు నొకచేతను, మంటినొకచేత పట్టుకొని, రెంటిని మిశ్రముచేసి, ఆత్మాభివృద్ధికనుకూలపడని వస్తుసముదాయమనిమనస్సునకుసంబోధించి, హుగ్లీనదియందు పారవేయును. సర్ థామస్ మూర్ ఉటోపియా యనుగ్రంథమున ఆదర్శప్రాయమైన మానవసంఘమును సృజించెను. అదిభూలోకస్వర్గమే. అచ్చట బంగారము సంకెళ్ళను వేయుటకుమాత్రమే యుపయోగించబడునని చెప్పి

నాడు. అనగా బంగారునందు మానవున కింతి కాంక్షయుండ రాదనియే ఆయనసూచన. ఆశాపిశాచము నరికట్టుటకే రామకృష్ణుడు బంగారును, మట్టితో సమానముగా చూచుట కలవాటుచేసుకొనెను. ఇంతయేల? గాఢసుషుప్తి యందున్నప్పుడు సహితము మారామకృష్ణుని భౌతిక దేహమునకు బంగారు తాకించినచో ఆభాగము ముడుచుకొని పోవుటయు, లేక యెక్కువబాధ కలిగించుటయు జరుగును. ఆహా! ఎంత ఆశ్చర్యము? అభ్యాసమువలన రామకృష్ణుడు కామినీ, కాంచనములను జయించి, భగవదనుగ్రహమును బొందగలిగెను. కనుక భారతీయులందరును, ఈయపూర్వ చరిత్రమును జ్ఞప్తికి దెచ్చుకొని, భారతజాతి పరమావధి భగవత్సాక్షాత్కారమేనని శ్రీరామకృష్ణునివలె, అందరును విశ్వసించుచో భారతభూమి ఉపనిషత్కాలములోవలె స్వర్గధామముగా మారునుగదా.

రామకృష్ణుని సాధన పూర్తియైనది. జ్ఞానులలో మహాజ్ఞాని, భక్తులలో మహాభక్తుడు, యోగులలో మహాయోగియై శ్రీశుక, నారద, ప్రహ్లాదులవలె దక్షిణేశ్వరమున జ్యోతిస్స్వరూపుడై పలువుర నాకర్షించుచుండెను. సమాధిస్థితి శ్రీరామకృష్ణుని కతిసామాన్యమాయెను. ఒకానొకదినమున సమాధియందీ క్రిందిదృశ్యమును, ఆతడు జూచెను. సప్తసముద్రములు దాటినతరువాత తపోనిష్ఠానిమగ్నులై యున్న, సప్తమహర్షులు కాన్పించిరి. శ్రీరామకృష్ణుడు వారిచెంతకేగి, వారిలోనొక మునిపుంగవుని నేత్రములం తెరచుటకు ప్రయత్నించెను. అమ్మహర్షి అర్ధనిమీలిత నేత్రములతో మానరామకృష్ణునిజూచి వెంటనే నేత్రములను మూసుకొనెను. ఆయన నేత్రములనుండి,

ఒక మహత్తర తేజస్సు బయల్వెడలి, ఆకసమున కేగసెను. గగనమార్గమున ఆ తేజస్సు కాశీక్షేత్రము చేరి, విశ్వనాథాలయమునందు ప్రవేశించి, విశ్వేశ్వరుని పూజలయందు నిమగ్నురాలైయున్న, విశ్వనాథ దత్తుగారి సహధర్మచారిణి యగు భువనేశ్వరీమాత గర్భమున ప్రవేశించెను. ఈసమాధిదృశ్యము చాల విచిత్రముగానున్నది. సమాధియందు సప్తమహర్షులుగాన్పించుట- యోగనిష్ఠలోనుండుట- మనరామకృష్ణుడు వారిని సమీపించుట-సమీపించుటలో శ్రీరామకృష్ణుని దివ్య సంకల్పము- మహర్షులలో నొకరు నేత్రములను తెరచుట- తేజస్సుబయలుదేరుట-గగనమార్గమున కాశీక్షేత్రము చేరుట- భువనేశ్వరిమాతగర్భమున ప్రవేశించుట- ఇదంతయును మానవుని సామాన్యబుద్ధికి అర్థముకాని విషయముగదా!

ఈ సతి ఎవ్వరు? ఈ మహాతల్లి యేమి నోములునోచినది? మనదృష్టి నొక్కపర్యాయము కలకత్తావైపునకుమరల్పవలెను. విశ్వనాథదత్తు కలకత్తాపట్టణమునందొక గొప్పన్యాయవాది. భువనేశ్వరీమాత ఆతని భార్య. వారికిభాగ్యభోగ్యములకు లోటులేదు. కాని, పుత్రసంతానార్థులై యుండిరి. పుత్రప్రాప్తికై భగవదనుగ్రహమును బడయుటకే భువనేశ్వరిమాత కాశికానగరమునకు విశ్వనాథునారాధించుటకు వెళ్లినది. ఆయమ యుపవాసదీక్షలోనుండి విశ్వనాథ పాదారవిందలగ్నచిత్తయై, శయనించియుండగా, ఆకాశమార్గమున వచ్చిన దివ్యతేజస్సామెగర్భ గోళమున ప్రవేశించెను. అదియునుగాక విశ్వనాథుడు ప్రత్యక్షమై, ఆమెభక్తి విశ్వాసములచే తృప్తుడైనట్లును, తానే ఆమెగర్భమున నవతరింతుననియు న, చెప్పెను. గదాధరుని యనుగ్రహముచే మన రామకృ

ష్ణుడు లోకోద్ధరణ జేయుటకు జన్మించెను. శ్రీరామకృష్ణుని సంకల్పముచే, మహర్షి నేత్రమునుండి బయలువెడలిన, దివ్యతేజస్సు విశ్వనాథుని అనుగ్రహముచే, భువనేశ్వరీ మాత గర్భమున, శ్రీరామకృష్ణుని లీలలయందు పాల్గొని, తదవతార ఘట్టమును పూర్తిజేయుటకు నరేంద్రుడను నామాంతరము గల వివేకానందుడు జన్మించెను. గదాధరుడు విష్ణుస్వరూపుడు, విశ్వనాథుడు శివస్వరూపుడు. శివకేశవులు ఒకే మహామూర్తి యొక్క యంశావిరాజితులు. వారిరువురికిని గలభేదము కేవలకల్పితము. నిమిత్తమాత్రము. శివకేశవులకు గలయభేదమును చాటుటకో యన గదాధరవిశ్వనాథులు, రామకృష్ణ వివేకానందులుగా నుద్భవించిరి. కనుక రామకృష్ణ వివేకానందులకు గలభేదముకూడ కల్పితమే.

గదాధరుని యనుగ్రహమున పుట్టినవాడగుటచే అతడు గదాధరుడని బాల్యమున వ్యవహరింపబడెను. విశ్వనాథుని యనుగ్రహమువలన పుట్టిన బిడ్డయగుటవలన, వివేకానందుడు బాల్యమున, నరేంద్రుడని వ్యవహరింపబడెను. నరేంద్రుడు నిజముగా, మానవులలో రాజుగానేయుండెను. దేవతలలో ఇంద్రుని ప్రకాశమువలెనే, నరులలో నరేంద్రుని ప్రకాశముండెను. ఆహా! యేమి ఆనరేంద్రబాలుని ముఖలావణ్యము, విశాలనేత్రములు. బాల్యమునుండియు, నరేంద్రునిలీల లత్యద్భుతములు. బాల్యమాది యాతడు, తలిదండ్రులచే అతిగారాబముగా పెంచబడెను. బాల్యమాది నిద్రసమయములందు, నరేంద్రుని కత్యద్భుతజ్యోతి దర్శనము గుచుండెను. తరుచు దేవళమునకేగి, కనులుమూసుకొని, భగవద్ధ్యానమునందు నిమగ్నుడై, యోగిపుంగవునివలె తోటిబాలురకు గాన్పించెడి

వాడు. ఒకానొకదినమందు, నరేంద్రుడు పూర్ణధ్యాన నిష్ఠలో నుండగా, పాముకటి ఆతని యొద్దకువచ్చెను. దానినిజూచిన వారందరు భయభ్రాంతులై కేకలిడినను, నరేంద్రుని ధ్యాన నిష్ఠాభంగము కలుగలేదు. ఆతనికి పాము విషయ మేమియును దెలియదు. నిమిషములో ఆపాము అదృశ్యమాయెను.

నరేంద్రుని తెలివితేటలు అత్యద్భుతము. విద్యావిషయములలో మొదటినుండియు నరేంద్రుని శ్రద్ధాభక్తులు వర్ణనాతీతము. మెట్రిక్యులేషను పరీక్షయందుత్తీర్ణుడాయెను. ఎఫ్. ఏ. పరీక్షకుచదివి, రెండువత్సరములు పూర్తికాగానే, బి. ఏ. పరీక్షకుచదువుటకు కళాశాలయందు జేరెను. నరేంద్రునికి తత్వశాస్త్రమన్న యభిరుచిమెండు. స్పెన్సరు, కాంటు, మిల్, మొదలగువారి గ్రంథముల నీతకుపఠించెను. విశ్వపరిపాలన కర్తయొకడు గలడనియును, ఆతని స్వరూపమును, ఆతని తత్త్వమును, మహిమావిశేషములను తెలుసుకొన వలయుననియు కుతూహలముజనించెను. బ్రహ్మసమాజమునందు జేరి, కొంతకాలము కేశవచంద్రసేనునితో కాలముగడపెను. అందువలన నరేంద్రునికి చిత్తశాంతి లభించియుండలేదు. ఆతని మనస్సంతయు సంశయములచే నిండిపోయెను. సంశయములు తుపానువలె నానావిధముల చెలరేగెను. అంతయు ఆందోళనమే. దారిడొంక కాన్పించదు. అజ్ఞాన గాఢాంధకార మొకప్పుడాతనిని నాస్తికునిజేయును. వెంటనే మెరుపు మెరసినట్లు కొంతవరకు దారిగాన్పించును. మరికొంత సేపటికంతయు అంధకార బంధురమగును. ఇట్టి భావములకు నరేంద్రుడు వశుడాయెను.

ఇట్టి స్థితియందున్నప్పుడే, మన నరేంద్రుడు, స్పెన్సరు తత్వశాస్త్రజ్ఞుని గ్రంధములను పఠించి, తన భావములను వెలిబుచ్చుచు, ఆతనికొక యుత్తరమును వ్రాసెను. ఆయుత్తరమునకు స్పెన్సరు అచ్చెరువంది, నరేంద్రుని అత్యద్భుత తెలివితేటలకు సతోషించి, మున్ముందాతడు మహత్తరమైన స్థితికి రాగలడని తెలియజేసెను. నరేంద్రునికి పట్టపరీక్షసమీపించుచున్నది. హృదయమున ఆందోళన మాత్రము తగ్గలేదు. ఆతని బాధించు ప్రశ్నలు రెండుమాత్రమే. (1 భగవానుని ఎవరైన గాంచిరా (2) ఆసత్స్వరూపిని దన కెవరైన జూపగలరా. ఒకపుడు మహర్షి దేవేంద్రనాధఠాకూరు నీప్రశ్న జేసెను. కాని వారి జబాబుచే తృప్తికలుగలేదు. ఆందోళన హెచ్చయ్యెను. ఇట్టి సందర్భములో ఈతని మేనమామ దక్షిణేశ్వరమునకున్న నొక మహానుభావుని సందర్శించినచో సంశయములన్నియు దొలగి శాంతిచేకూరునని చెప్పగా నరేంద్రుడట్లేని దక్షిణేశ్వరారామమును జేరి యచట శ్రీరామకృష్ణుని సందర్శించెను. గాంచినంతనే నరేంద్రునకు గలిగిన భావమేమి! రామకృష్ణుడొక పిచ్చివాడనియు ఆయన వలన దన సందేహములు దీరునాయనియు. ఇట్టి సంశయచిత్తముతోనే "బాబాజీ తాము భగవంతుని జూచినారా! ఆసత్యస్వరూపుని నాకు జూపగలరా" యని నరేంద్రుడు ప్రశ్నించెను. వెంటనే రామకృష్ణుడు మందహాసవదనముతో దనవామహస్తమును నరేంద్రుని శిరముపైనుంచెను. వెంటనే ఈజగత్తంతయు పరిణామదశనొందినట్లితనికి గాన్పించెను. ఆస్థితి యనిర్వచనీయముగనుండెను దానిని నరేంద్రుడిట్లు నిర్వచించెను. 'రామకృష్ణుడు నాతలపై చెయినిడగనే నామరూపాత్మక జగత్తునందలి ప్రతియు

ఙవును సంచలనమంది, మిథ్యాజగత్తు తేజోస్వరూపమై ప్రకాశించెను. మాయనతిక్రమించి నామానసమానంద తరంగములపై దేలి యాడుచుబోయి యాదివ్యజ్యోతిలో లీనమైనట్లు తోచె. అదియే యాత్మానుభవము కాబోలు. కొంతకాలమునకు మరల నీజగత్తుకనుపట్టెను" రామకృష్ణుని స్పర్శచేతనే అద్వైతసిద్ధికలుగు చుండెను! ఏమిమహిమ!

పాశ్చాత్య శాస్త్రవాసనగల నరేంద్రునకదియంతయు గారడిగాతోచెను. ఇట్టి డోలాందోళితచిత్తముతో నరేంద్రుడు గృహాభిముఖుడయ్యెను. కాలముగడచిన కొలదిని నరేంద్రునకు దక్షిణేశ్వరమందును, అచటి ప్రవక్తయందును అనిర్వచనీయమగు ప్రీతియేర్పడెను. ఈయాకర్షణకు గారణమేమియో తెలియకుండెను. పరీక్షలు సమీపించుచున్నను నాతడుత్తరముగా దక్షిణేశ్వరమును సందర్శించి రామకృష్ణునివాకమృతమును గ్రోలుచుండె. హృదయకమలము వికసించిన కొలదిని అనుమానము లంతర్ధానమగుచుండె. పగలంతయు విశ్వవిద్యాలయమునను, సాయంకాలము బ్రహ్మసమాజ మందిరమునను, ఆదివారములు దక్షిణేశ్వరమందును గడచుచుండె. రాత్రులయందొకవైపున తేయాకు పానీయమును వేరొకవైపున గ్రంథములను బెట్టుకొని త్రాటితో కాలినిగట్టివెచుకొని దీపమువద్ద గూరుచుండి పరీక్షలకు జదివి కృతార్థుడయ్యెను. బంధువులీతని న్యాయశాశాలయందు బ్రవేశపెట్టిరి ఆకాలముననే తండ్రిగారు గతించిరి. ఇంటివద్ద పరిస్థితులు నానాటికి విషమించుచుండెను. తన తండ్రి కాలమున సుఖముగ నుండిన కుటుంబమిపుడు బీదత్వముచే కడుపున కన్నమునకును గట్ట గుడ్డకును గరవై పలుశ్రమలబడుచుండెను. అపుడ

పుడుపవాసములు చేయవలసివచ్చెను. ఈచిక్కుల నివారణకై నరేంద్రుడేదైన యుద్యోగము దొరకునేమోయని కచేరీలన్నియు కలయదిరిగెను గాని ప్రయోజనములేదయ్యె. దైవమేమైన బరీక్షించుచుండెనా? లేక విధి యా! అట్లుకాదు. నరేంద్రుడొనర్ప వలసిన మహత్తరకార్యము వేరొకటుండ ఉద్యోగబానిసత్వమున నాతడెట్లు బంధింపబడును! ప్రపంచమంతటికిని శ్రీరామకృష్ణ సందేశమును చాటవలసిన ధీరుడు కాంచనమునకు దాసుడెట్లుకాగలడు. విశ్వమును ఆనందవార్ధి నోలలాడించవలసిన భక్తాగ్రేసరుడు భుక్తికై తన జీవితము నమ్ముకొనగలడా! విశ్వోద్ధరణ సామర్థ్యముగల నరేంద్రుడు, విజ్ఞాన చంద్రికల నలుదెసల వెదజల్లుటకు మారుగా సంసార నిర్వాహణమునకై యుద్యోగించునా? భగవదుద్దేశ మదికాదు.

సంసారమున దారిద్ర్య మెక్కువయ్యెను. నరేంద్రునకేమి చేయుటకును దోచదయ్యెను. ఒకనాడు మధ్యాహ్నము సమస్తముస్నానించి భగవానునిపైభారమిడి తిరిగిచూడకొక చిన్ని లోటానుమాత్రము గైకొని దక్షిణేశ్వరా రామమునకు బరుగిడివచ్చి తనవేదన నంతయు రామకృష్ణున కెరిగింప నాతడు నరేంద్రుని జెంతజేర్చుకొని బడలికదీర్చి యిరువురును నాజగన్మాతయగు కాళీమూర్తిని బ్రార్థించిరి. పిమ్మట నరేంద్రుడు సన్యసించెను. ఆహా! యేమిమార్పు. ఇదంతయు భగవత్సంకల్పము. కానున్నది కాకమానదు. కానిది కానేరదు. భౌతిక సామ్రాజ్యాధిపత్యము వహింపదగ్గ నరేంద్రుడు ఆత్మరాజ్యమున బ్రవేసించెనుగదా. భౌతికసుఖలంపటుడై ప్రపంచమను కమ్మరశాలయందు సమ్మెట దెబ్బలు తినుటకు మారాత్మసామ్రాజ్యమున నూతన ప్రభలతో నరేంద్రుడు వివేకా

నందుకై ప్రకాశించెను. రామకృష్ణ వివేకానందులది సంసార బంధము కాదు. అది ప్రేమబంధము.

క్రమముగ దక్షిణేశ్వరము యువకులకొక తీర్థమయ్యెను. రామకృష్ణుని వాగమృతమును గ్రోలి 17 గురుకాషాయముల ధరించి తమ జీవితముల మానవోద్ధరణకై వినియోగింప నిశ్చయించిరి. వీరందరియందు రామకృష్ణుని యొక్కొక్క గుణము మూర్తీభవించెను. వీరిలో గొందరు జ్ఞానులైరి. కొందరు భక్తులును, మరికొందరు యోగనిష్ఠాపరులును, వేరొక కొందరు నిష్కామసేవను బూని మోక్షకాములునైరి. వీరందరును దమగురువు చెంతజేరి ననేక విషయముల బారంగతులైరి. నక్షత్రములనడుమ చంద్రబింబమువలె శిష్యగణమునడుమ రామకృష్ణుడు పదునారుకళలతో విరాజిల్లుచుండెను.

వీరిలో మహేంద్రనాథగుప్తయను నొక శిష్యుడుగలడు ఆతడు గృహస్థుడు. ఉపాధ్యాయపదవి నందుండి వీలైనపుడెల్ల ఆరామమున కేతెంచుచు నచట జరుగు ప్రసంగములెల్లను వంగభాషలో నాలుగు సంపుటములలో హృదయంగమముగ వర్ణించియున్నారు. అందలి రెండుభాగములాంగ్లేయమునను ఒక భాగమాంధ్రమునను ముద్రింపబడినవి. గ్రీసు దేశమునకు జ్ఞానచక్షువైన సోక్రటీసుయొక్క బోధలను ప్లేటోపండితుడు ప్రశ్నోత్తర పూర్వకముగా మానవుల కందజేసినట్లే మహేంద్రనాథుడు శ్రీరామకృష్ణుని బోధామృతమును మన కొసంగి యెంతయో మేలుసలిపినాడు. ఇట్టి గ్రంథముల నాంధ్రులందరును పఠించి ధన్యులయ్యెదరుగాక.

వంగదేశమున నాకాలమున బరమహంసవారి సందర్శన భాగ్యమబ్బిన మహాపురుషులలో బ్రహ్మానంద కేశవ

చంద్రసేనులోనగరు ఈతడు మహాభక్తుడు, బ్రహ్మసమాజమత మునకు బట్టుగొమ్మ. అంత్యకాలమున రామకృష్ణునిచే యుద్ధరింపబడిన భాగ్యశాలి. హుగ్లీనదిపై బడవలో ననేక మార్లు యిరువురకు భగవత్సంభాషణలు జరిగియుండెను.

శ్రీరామకృష్ణుడు సందర్శించిన మరొక మహాపురుషుడు ఈశ్వరచంద్ర విద్యాసాగరులు. ఈతడు తన జీవితమంతయు, అబలారత్నములను, బాలవితంతువులను, బాలికలనుద్ధరించుట లోగడపెను. వారికొక ప్రత్యేక కళాశాలను నిర్మించెను. నిరంతర సేవాతత్పరుడై ఉద్యోగలనూచు చెయ్యియే ప్రపంచమును బాలించుచున్నదని యెఱింగి వారకై పాటుబడెను.

వివేకానందుడొకనాడు నిర్వికల్పసమాధియే పరమపురుషార్థమని తలచి నిశ్చలచిత్తముతో సాధనజేసి బాహ్యప్రపంచమును మరచెను. ఉచ్ఛ్వాసనిశ్వాసములాగెను. రామకృష్ణుడావిషయమెఱింగి శిష్యుల భయమును బాపి వివేకానందుని "సంసారతాపతప్తులగు వారికి విశ్రమస్థానమవగుదువని యాసించిన నీవిట్లు స్వసుఖమును గోరుట తప్పని" మందలించెను. వివేకానందుడు తన స్వార్థమునకు లజ్జించి సమాధిమాట దలపెట్టక మానవసేవా దీక్షను సంకల్పించె. ఇట్టిదిగదా మహాపురుషుల సత్సంగభాగ్యము.

క్రమముగా రామకృష్ణుని ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానమంతయు దండిగ్రియాస్తి కుమారులకువలె ప్రియశిష్యుడగు వివేకానందునకు జేకూరెను. నరేంద్రుని ముఖలావణ్యమును గాంచినను, ఆతని ఉల్లరగింపగల మృదుమధురగానమును విన్నను రామకృష్ణుడీభౌతిక ప్రపంచమును మరచి ఆత్మసామ్రాజ్యమున నోలలాడుచుండె. రామకృష్ణుని దివ్యసందేశమును వెద

జల్లుటకు సంసారమున అరిషడ్వర్గములను గొరదోలగల భీకర గర్జనల నొనర్చుటకు వివేకానందుడే సమర్థుడని తలంచి తన అనుభవజ్ఞానమంతటి నాతని పరమొనర్చి తాను విశ్వరంగమున జేయవలసిన పని యించుమించుగా బూర్తియైనట్లు భావించెను. ఇప్పటికి రామకృష్ణుని దేహారోగ్యము క్షీణించుట కుపక్రమించె. నిరంతర ప్రసంగములచే గొంతునందొక చిన్న పుండుపుట్టి క్రమముగ వృద్ధియై వైద్యులకు లొంగక కడకు శస్త్రచికిత్స యావశ్యక మయ్యెను. అంతడాక్టరుసర్కార్ పనిముట్లతో బ్రవేశించి రామకృష్ణునకావిషయము దెలుప మత్తుమందావశ్యకము లేకనే యాతడు బాహ్యమును మరచి సమాధింబ్రవేశించెను. నాడి యాగిపోయెను. డాక్టరునకాశ్చర్యమయ్యె. ఒక్కనిముసమునకు ముందు నామరూపాత్మకజగత్తులో మాట్లాడుచున్న రామకృష్ణుడొక్కపరి సమాధిని జేరెగదా. ఆనందతరంగములపై ఆత్మమండలమున విహరించు ఆత్మకామునకే దాని మహిమ తెలియగలదు. శస్త్రచికిత్స ముగిసెను. శిష్యులకు వలయు విషయములజెప్పి డాక్టరు గృహమున కరిగెను

అదివేసవి. మిట్టమధ్యాహ్నమున మార్తాండుడు తన ప్రచండకిరణములచే భూమిని దహించుచుండెను. నరేంద్రుడు బజారునుండి మరలివచ్చి యొకదృశ్యమును గాంచెను. ఏమది? అవతారమూర్తియగు రామకృష్ణుడొక నులకమంచముపై శయనించియుండె. చెంతనెవ్వరులేరు. ప్రక్కనగంజిగిన్నె యొకటి రామకృష్ణుని వ్రణమునుండి పడిన చీము, నెత్తురులతోనిండియుండెను. శిష్యులందరు నదియొకయంటు వ్యాధియని భయపడి పలుత్రోవలపోయిరి. ఆయనయేకాకి, నిస్సహాయుడు. ఆహా!

ఏమి విపరీతము. నిరంతర ప్రేమచే దయజ్ఞానాభివృద్ధికై ప్రయాసపడిన గురువరుని కష్టకాలమున విడనాడుటా! ఏసుక్రీస్తుయొక్క పరమభక్తులని పూజింపబడు 12 శిష్యులలో శిలువకాలమున నెవరుండిరి! ఇదియా గురుశిష్య న్యాయము! రామకృష్ణుడు ఆరోగ్యముగనున్న కాలమున నందరును జేరిరి. వ్యాధిగ్రస్థుడు కాగానె యెవరు అప్రసన్నులైపోయిరి. వివేకానందునకు హృదయము చలించెను. శిష్యుల నందర జేరబిలచి "ఆహా! ఏమి మీ భక్తి! శుష్క వేదాంతమునకా మీరిచటికి జేరినది. ప్రేమకృత్యములు చేయవలసిన మీ హృదయములు స్మశానవాటికలుగా మారినవా. పాశ్చాత్య విజ్ఞానము మీకు నేర్పినది "అంటు వ్యాధి" యను మాటయా! అది యెచ్చటనున్నది? మీ హృదయ దౌర్బల్యము, నిర్జీవత్వము, కారుణ్యరాహిత్యతయే అంటుజాడ్యము. హైందవ విజ్ఞానము నాకింకొక యాదర్శము నేర్పినది. అదేదన భక్తి విశ్వాసములు, నిశ్చలత, నిర్మలత, గలవారి నగ్ని దహింపజాలదు, జలము ముంపజాలదని. విశ్వాసమే ప్రహ్లాదునకు స్తంభమున నృసింహమూర్తిని జూపెను! ఆంజనేయుని నీటిపైనడపెను. ఆహా! ఇట్టి విశ్వాసమే మీకు లేదా! మీయంటు వ్యాధి భయమునకు నా విశ్వాసమునకు గల భేదమును జూపెద"నని పలుకుచు చీము నెత్తురులతో నిండిన యాగంజిని త్రాగివైచెను. పవిత్ర భావముతో ద్రాగివైచిన నరేంద్రునాయంటు జాడ్యమేమియు జేయజాలదయ్యెను. ఇట్టి మహత్తర భక్తి విశ్వాసముల కచ్చెరువొందియే నివేదితయను నాంగ్లనారీమణి వివేకానందునకు దన సర్వస్వమర్పించి శిష్యురాలయ్యెను. ఒకపుడు ఉత్తర హిందూస్తానమున కలరాజాడ్యము ప్రబలియుండ నీమహాసాధ్వి యాట కేగి

భయంకరమృత్యువునకును వెరువక ఆర్తుల నెందరినో సేవించెను. అట్టి భయంకర దృశ్యములందు అంటుజాడ్యమను భీతిలేక, సాటిసోదరసేవ చేయగలిగిన యామహాతల్లి వివేకానందుని సేవాదర్శముయొక్క మూర్తీభావమే. సాటి భారతీయులు మృత్యువును ధిక్కరించి సేవయందు నిమగ్నులై పరశివుని సాక్షాత్కరింతురుగాక.

రామకృష్ణుని భౌతికదేహము నానాటికి శుష్కించెను. రోగికిని వైద్యమహాశయునకును నడుమ భౌతికమేగాక యాధ్యాత్మిక సంబంధము బలపడుచుండెను. రామకృష్ణుని జూచి డాక్టరుగారొకనాడిట్లనిరి. "To be frank I like you so-much for your devotion to truth. you cannot deviate an inch from what you know to be the truth." దేహము శుష్కించినకొలదిని గురువుగారిదృష్టి శిష్యవర్గముపైనను, వారి యాధ్యాత్మ్యము, వారి శ్రేయస్సుపైనను నిలచి వలయుబోధలుగావించుచుండిరి. తనదేహమును బొత్తుగ మరచి శిష్యుల యభివృద్ధికై జగన్మాతను నిరంతరము వేడుచుండెను నరేంద్రునియందుమాత్రము రామకృష్ణుని చిత్తము లగ్నమై యాతనికి తనకడనున్న యాధ్యాత్మిక శక్తినంతటినొసంగెను. తుదిదినమే తెంచినది. నాడు శిష్యులనందరజేరబిలచి తనవీపునుజూపి యెట్లున్నదని ప్రశ్నించెను. వీపంతయు వ్రణములచే బెట్టినట్లున్నదని వారుబదులిడిరి. దీనికేమికారణము. శిష్యుల పాపభారమంతయు గురువుభరించి, వారికొరకై తన సర్వస్వము ధారాగ్రహీత మొనర్చెను. యేసుక్రీస్తు మానవుల పాపపుంజముకొరకు సాటిసోదరులకొరకు తాను శిలువనెక్కితి నని పలుకలేదా! నక్షత్రములనడుమ చంద్రునివోలె వెలింగెడి

నరేంద్రుని రామకృష్ణు డేకాంతముగ జెంగకు బిలచి తండ్రి తన పెద్దకుమారునకు వోలె ప్రేమదృక్కుల వీక్షించి "నలువది వత్సరములుగా నిరంతరకృషిచే సంపాదించిన యాధ్యాత్మిక శక్తినంతటిని నీవర్హుడవుగాన బ్రసాదించుచున్నాను గాన స్వీకరింపుము." అనిచెప్పి తన సర్వస్వమాతనికి ధారవోసెను. రామకృష్ణుడు మహాసమాధియందు బ్రవేశించుటకెంత కాలమోలేదు. అప్పటికిని నరేంద్రునకు అనుమానమే. రామకృష్ణుడు తాను రామకృష్ణావతారముల సమ్మేళనయని చెప్పగలిగినచో తన విశ్వాసము దృఢపడునని తనలో దలంచెను. వెంటనే రామకృష్ణుడు పరిక్కడుపారలి "ఇంకను సందేహమా! యేమూర్తి రామకృష్ణుల పాత్రల దాల్చెనదో యదియే యిపుడీ రామకృష్ణుడయ్యెనని పలుకుచు మహాసమాధిం బ్రవేశించెను. ఏమిటింత! మానవబుద్ధి కతీతము. ఇంతకాలమునుండి దక్షిణేశ్వరారామమునుండి కోమలకంఠమున వినబడుచున్న మధురగానము విశ్వగర్భమున విలీనమయ్యెనా! నియమమునకు మించి ఆధ్యాత్మికబోధల నొనరించుచున్న రాజహంస గగనమండలమున కెగసిపోయి యంతర్ధానమయ్యెనా. భక్తుల నానందవార్ధిని దేలించిన దివ్యవాణి నామరూపాత్మకమగు బ్రహ్మాండమును భేదించుకొనిపోయి సత్తామాత్ర స్వరూపిగా సిలచెనా! అవస్థాత్రయమున కతీతమైన మహాసుషుప్తి బ్రవేశించెనా! బ్రహ్మాండమంతటను జ్యోతిస్వరూపమున నిండిపోయెనా! హృదయకుహరమున నడగియుండిన నాపరంజ్యోతి విశ్వగర్భునితో నైక్యానుసంధానమును బొందెనా! ఘటాకాశము మహాకాశములో కలసిపోయెనా! అంతియు నిశ్చలము! నిర్మలము! అనిర్వాచ్యము. డాక్టరుగారు నాడిని బరీక్షించి అర

గంట క్రిందనే రామకృష్ణుడు మహాసమాధిచేసినని వెడలి పోయెను. నరేంద్రుడు నిలువున నీరయ్యెను. "ఎంతటిమూర్ఖుడను. కరుణామూర్తియగు రామకృష్ణునంత తీవ్రముగ బరీక్షించిన నాయవిశ్వాస మేమందును. నాకొరకై దనసర్వస్వ మర్పించిన నారామకృష్ణునిట్లు పరీక్షించిన దోషమునకు ప్రాయశ్చిత్తమేమున్నది! కృపాపూర్ణుడై తండ్రివలె బాలించిన నా రామకృష్ణుడేడీ" యని విచారసముద్రమున మునింగిన నరేంద్రుడు కొంతవడికి దెప్పరిలి ధైర్యమునుబూని తన గురువుంకు దేహసంస్కారమొనర్చెను.

తదుపరి వివేకానందుడు గృహకృత్యముల జక్కబరచుకొని భారమంతటిని రామకృష్ణునిపై బెట్టి చెదరిపోవున శిష్యవర్గమును గూడదీసికొని వారానగరమున నొక బాడుగ యింటిలో వసించి వారి కన్నివిధముల శిక్షణనొసంగుచుండెను. అచట జీవితము చాలకష్టభూయిష్టమయ్యెను. వారందరును భిక్షాటనముచే జీవించుచు వివేకానందుని యుద్బోధవాక్యముల ధైర్యమునుబూనుచు తమగురువుయొక్క లీలాస్మరణ సలుపుచు ముందు నిర్వహించబోవు ఘనకార్యములకు సిద్ధులగుచుండిరి. కొంతకాలమిట్లు గడపి తానలేకున్నను తక్కినవారు రామకృష్ణుని యాదర్శము ననుసరింతురను ధైర్యముతో నరేంద్రుడు దేశాటనమునకరిగెను. ఒకపుడు పట్టణములందు దిరుగును. వేరొకపుడు కొండగృహాలలో దపస్సొనర్చును. ఉండినచోటనుండక, భుజించినచోట నిద్రింపక శిరముపై నాచ్ఛాదనములేక, కౌపీనమాత్రపరిధానుడై పరివ్రాజకుడై సంచరించెను. హిమాలయములపై గొంతకాలము తపంబొనర్చి హృదయాంతరాళమున దివ్యజ్యోతిని సందర్శిం

చుచు, భారమంతయు గురువుపై నిడి సంచరించెను. ఒకపుడు నరేంద్రుడు విసికివేసారి తాను ప్రపంచమునందు చేయవలసిన ఘనకార్యమేమియు గానక జీవితముపై నిస్పృహ జెంది చెంగనే యాకలిచే నకనకలాడుచు బొంచియుండిన వ్యాఘ్రమునకు దనశరీర మాహారముగ నొనర్ప యత్నింప నామృగం సాసి ప్రక్కనుండి వెడలిపోయెనేగాని భుజింపదయ్యెను. భగవానునిసంకల్ప మెవరు తెలుసుకొనగలరు. విశ్వరంగమున రామకృష్ణుని సందేశమును బోధింపవలసిన నరేంద్రుని ఘోరవ్యాఘ్రి మెట్లుచంపగలదు. ప్రపంచమున దాను నిర్వహింపగల కర్తవ్యమేదోయున్నదను విశ్వాసము బలీయము గా మరల బట్టణముల బ్రవేశించి మహాత్ముల సందర్శించుచు, గాయకష్టములకోర్చి పర్యటనములలో నూతనానుభవము గడించి ఉత్తర హిందూస్థానమును బ్రవేశించెను.

రాజపుటానాలో బ్రియాణమొనర్చుచుండ రైలులో నొక చిత్రము జరిగినది. నరేంద్రుని చెంతనపుడొక తడిన వస్త్రమును గమండలువు మాత్రమేయుండెను. టిక్కెట్టునొక ధనికుడు కొనియిచ్చెను. రైలులో నరేంద్రుని చెంతనొక ధనికుడు తన భోగసామగ్రినంతను జుట్టునిడుకొని దానిని జూచుచుగర్వించి కౌపీనమాత్రపరిధానుడైయున్న నరేంద్రుని జూచి "దేహమును బెంచుకొని సోమరివలె ఏలతిరిగెదవు. ధనమార్జించి ఏలసుఖింపవు" అని మందహాసముతో పరిహసించుచుండెను. కాని నరేంద్రుడేమియు మారుపలుకక ధ్యాననిమగ్నుడై యాతని మాటల బాటిసేయనట్లుండెను. రైలు గమ్యస్థానమును జేరెను. ఇద్దరు నొకచిన్న స్టేషనులో దిగిరి. ధనికుడు మొదటి తరగతిప్రయాణీకుల బసలో నిడిసి హాయిగా

బరుండెను. వివేకానందుడో తరణి కిరణములచే మల మల మాడుచున్న యిసుకలో నొక కర్జూరపు చెట్టుక్రింద తన తడివస్త్రమును బరచుకొని యాసీనుడై యొంటిచేగృశించుచు, దాహమున కాగలేక కమండలూదకమును దాగ్రిపుచుండెను. ఇచ్చటగూడ నరేంద్రునకు ధనికుని పోటుమాట దప్పవయ్యె. భౌతిక సంపద ఆధ్యాత్మిక సామ్రాజ్యము నెట్లు తెలిసికొన గలదు. భోగలాలసుడు మహాత్యాగి నెట్లు గుర్తింపగలడు. అజ్ఞానముచే నావరింపబడి ఆశాపిశాచము తలకెక్క, మదోన్మత్తుడై విశ్వరంగమున భగవల్లీలలు గాంచజాలని పామరుడు జ్ఞానదీక్ష నెట్లు అర్థముచేసుకొన గలడు. విషయవాసనచే హృదయమున భక్తి బీజము నశించభక్తాగ్రేసరు నెట్లు సమస్కరింపగలడు? మన సన్యాసి యాచెట్టునీడను దలదాచుకొనిన నాధనికునకేమి పట్టినది.

కొంత తడవిట్లు గడచినది. ఆనగరమున నొక మిఠాయి వర్తకుడు నిత్యము నింటికడ మిఠాయిలను జేసుకొని స్టేషనులో నమ్ముచుండును. నాడుగూడ సరకంతయు నింటికడ సిద్ధపరచుకొని యెండతీవ్రముగ నుంట నించుక శయనించెను. వెంటనే శ్రీరామచంద్రుడాతని స్వప్నములో "నాభక్తుడొకడు స్టేషనులో ఆహారములేకున్నాడు. వెంటనే లేచి వానికాహార పానీయములొసంగుమ"ని వీపుపై జరచి ఆజ్ఞాపింప, వలయు వస్తువుల నాతడు గైకొని స్టేషనుకుబోయి వివేకానందుని జూచి "లెండుబాబాజీ! పాదప్రక్షాళనమొనర్చుకొని యీమిఠాయిని గ్రహింపుడని" ప్రార్థించెను. వివేకానందునకాశ్చర్యమై నాకాసంగతి యేమియు దెలియదు. మరెవరికైన బంపబడినవి పొరపాటున నాకొసంగదలచితివేమోనని మారుపలి

కీనను వర్తకుడు విడువక "కాదు బాబాజీ! రామచంద్రుడు వర్ణించి చూపినవారు మీరే. లెండు భుజింపుడని" నిర్బంధించెను. వివేకానందుడంత భగవన్మహిమను గొనియాడుచు లేచి భుజించెను. భక్తులయందు భగవానుని కెంతప్రీతి!

ఈదృశ్యమంతయు జూచుచుండిన ధనికునకు గర్వభంగమై కనులు దుడుచుకొని వివేకానందుని చెంతజేరి తన యజ్ఞానమునకు క్షమాపణవేడుకొన స్వామి యాతని కౌగలించి ప్రేమజూపెను. ఆహా భక్తులకు క్రోధము దూరముగదా! ఈ యదార్థ విషయమువలన మనము నేర్చుకొనవలసిన సంగతే మన భౌతికసంపదచే విఱ్ఱవీగి భగవానుని మరచినవారికి గలుగు పరాభవము, కష్టములకోర్చి భగవానుని నమ్మిన భక్తునకు లభించు గౌరవము. చీకటివెలుగులకువలె ఐహికాముష్మికసుఖాల కంతరము గానుకలదు. మానవప్రజ్ఞానము, సహనము కష్టకాలమందే తెలియునుగాని కడుపునిండిన వెనుక పలికెడి శుష్కవాక్యములచేత కాదు. ధీరుడై, వీరాగ్రేసరుడై, విశ్వరంగమున ఖడ్గమృగమువలె నిరాఘాటముగ సంచరించిన వివేకానందుడు తన జ్ఞానానుభవమునకు దేశాటన వన్నె దెచ్చుచుండ ఉత్తర హిందూస్థానమునువీడి ఖేత్రిమహారాజునకు బుత్రసంతాన భాగ్యమును గలుగజేసి పునహాపట్టణమున బాలగంగాధరతిలక్ మహాశయుల సందర్శించి చెన్నరాష్ట్రముగుండ కన్యాకుమారిని జేరెను.

ఈకన్యాకుమారి హిందూదేశమునకు దక్షిణపుచివర. ఇచ్చట సముద్రమునందు వడ్డునకు గొంత దూరములో గన్యాకుమారి యాలయముకలదు. ఈయాలయమ్మును సందర్శింప గుతూహలుడైన వివేకానందుని చెంత డబ్బులేక నీటిలో

యీదుకొనిపోయి గట్టుజేరి కొంతకాలము ధ్యాననిమగ్నుడై యుండెను. కృతయుగమునుండి నేటివరకు భారతవర్షము బొందిన మార్పులన్నియు నొక్కపరియాయన మానసిక ఫలకమున గనుపట్టెను. ప్రస్తుత భారతీయదైన్యమునకు జాల విచారపడెను. భారతీయులు తమ పూర్వ సౌభాగ్యమును గోల్పోయి కుక్షింభరులై మతమునంతయు స్వార్థమున కుపయోగించుకొని సంఘమును తారు మారు చేసి జనులలో విభేదములు గల్పించిన పురోహితమండలి యజ్ఞానమునకై వగచెను. ఐకమత్యమునకు ముఖ్యసాధనమగు మతి మీనాడు దురహంకారభూయిష్టమై సోదరులనడుమ కలతలను బెంచుచున్నందులకు జింతించెను. భీష్మాచార్యునివంటి విజ్ఞానుని, అభిమన్యునివంటి పరాక్రమశాలిని బ్రసాదించిన భారతమాత, శివాజీ, రాణా ప్రతాపుడు, మొదలగు వీరులను, గార్గి, మైత్రేయి, అరుంధతి మొదలగు విదుషీమణులను, పద్మిని, అహల్యాబాయి, రాణీఝాన్సీ మొదలగు వీరవనితలను బ్రసవించిన భారతమాత నాటిస్థితియేమి! తినుటకు దిండిలేక, పండుటకు బంచలేక, నిలుచుటకు నీడలేక కృశించు నేటిస్థితియేమి! రత్నాలంకార శోభితమై కలకలలాడు నాటి భారత వర్షమేడ! స్మశాన తుల్యముగనున్న నేటి భారత వర్షమేడ! ఎంతటి వ్యత్యాసము! సంపదనంతయు గోల్పోయినను, సజీవముగ మాత్రమున్నది! ఇదియొకమేలే! ఇట్లున్న భారత మాతను మరల నుద్ధరించుటెట్లు ఇట్టిభావములచే జిత్తముక్షోభింప, దిగంబర మహాదేవునివలె దిరుగుచున్న దరిద్రనారాయణుల జూచిన దుఃఖము పొరలుచుండ గర్తవ్యమేమని యోచించెను. "ధనము, పనిజేయు మనుష్యులున్నచో, దేశము మరల నుద్ధరింపబడును. గ్రామ

ములవెంట దిరిగిన మనుష్యులు దొరకుదురేమోగాని ధన మెవ్వరిత్తురు. ఆసేతుహిమాలయము పర్యంత పర్యటనములో ధనికులవలన నేమియు సాయముచేకూరదని తెలిసిపోయెను. పాశ్చాత్యదేశములందు ధనమిపుడు పుష్కలముగ నున్నది. అచ్చటికిపోయినచో ధనముదొరకును. భారతీయవిజ్ఞానమున కిపుడు పశ్చిమదేశము లెదురుచూచుచున్నవి. అద్వైతము నా దేశవిమోచనకు బ్రయత్నింతును. ఆపనికే నాజీవితము నర్పింతునని సంకల్పించుకొని నూతనోత్తేజముతో నచటినుండి బయలుదేరి చెన్నపురిని జేరెను. అది 1893 సంవత్సరము.

వివేకానందుని భాషణముల విని చెన్నపురిలో గొందరు పాశ్చాత్యవిజ్ఞానులిది కాగలపనికాదని యాక్షేపించిరికాని, పట్టపరీక్షకు జదువు విద్యార్థులు కొందరు వివేకుని విజ్ఞానమునకు, ఆతని భక్తివైరాగ్యములకు, మృదుమధుర సంభాషణలకు వశులై యచట ప్రధాన న్యాయాధీశుడుగానున్న సుబ్రహ్మణ్యఅయ్యరుగారితో సంప్రదించి ఆసంవత్సరమున నమెరికా దేశములో చికాగోనగరమున జరుగుచున్న ప్రపంచమతమహాసమ్మేళనమున హిందూమతమును బ్రచారముచేయ నర్హ ప్రతినిధిగా నెన్నుకొని పంపదలచి కొంతద్రవ్యమును సమకూర్చిరి. చికాగోనగరమునకు పోవుటకు వ్యవధియున్నందున వివేకానందుడు హైదరాబాదునకు పోయి యచ్చటనుండి ఖేత్రిమహారాజు తనకు నూతనముగా జన్మించిన పుత్రుని యుత్సవమునకాహ్వానింప నచటికేగెను. మహారాజచట స్వాములవారి నుచితరీతి సత్కరించివారి యమెరికా ప్రయాణమునకు వలయు దుస్తులు ధనమును బహూకరించిరి. వివేకానందుడు తన ప్రయాణమునకై నిరీక్షించుచుండెను. తన గురుపత్నిని యాజ్ఞకై యొకరు

చూచెను. అంతనొక నాటి రాత్రి స్వప్నములో రామకృష్ణుడు కాన్పించి సముద్రముపై బరుగిడుచు వివేకానందుని దన వెంటరమ్మని యాజ్ఞాపించెను. స్వప్నదృశ్యమునకు సంతసించి ఖేత్రి మహారాజును వీడ్కొని బొంబాయి జేరి స్టీమరునెక్కెను.

స్టీమరుపోవుచున్నది. అతిరంగడోలికలను భేదించుకొని వీరావేశముతో ముందునకు బోవు నాస్టీమరులో దన వాక్ప్రవాహముచే పాశ్చాత్యచిత్తములను ట్టూతలూగించవలసిన పురుషాగ్రేసరుడందాసీనుడై మానసవీధిలో నూతన భావములను, నూతన పరిభ్రమణముల బొందుచున్నాడు. ఆతడే వివేకానందుడు.

స్టీమరు గమ్యస్థానమును జేరినది. వివేకానందుడు చికాగోనగరమును జేరి మత సభకు జేయబడిన యేర్పాటుల జూచి సంతసించెను. అచ్చట నొక హోటలులో బసచేసి పాశ్చాత్యుల యుత్సాహము, శక్తి, యువకావేశము మొదలగు గుణములజూచి హిందూదేశము నుద్ధరించవలెనను ఆశ గాఢమగుటచే నదియెట్లు నెరవేరునాయని యాలోచనాతత్పరుడై కాలముగడపుచుండెను. ఇంతలో దన వద్దనున్నధనమంతయు వ్యయముగా, చేయునదేదియు దోచక బోస్టనునగరమునకు బయలుదేరెను. మార్గమున రైలులో నొక నారీమణి వివేకానందునింగాంచి యాతని సంభాషణలకు, వేషమున కచ్చెరువంది తన యింటికిగొనిపోయెను. అచ్చట నగరమునగల ప్రముఖుల పండితుల నమావేశ పరచి వివేకానందునితో బ్రసంగింపజేసె. వారందరాయన యద్భుత విద్యకు, విజ్ఞానమునకు మెచ్చిరి. వారిలో నొక ప్రముఖుని వలన బరిచయలేఖనుగైకొని మరల చికాగోనగరమున కేతెంచునప్ప

టికి దేహమంతయు డస్సిపోయెను. రాత్రి కాలమగుటచే నచట నొక రైలుపెట్టె క్రింద దిగజారి యర్ధసమాధిలో నుండెను. అంతలో దూర్పుదిక్కున నరుణోదయమై క్రమముగ ప్రొద్దెక్కెను. ఆకలిబాధ దహించుచుండ చేయునదేమియు లేక భిక్షాపాత్రను గైకొని యచటి పాశ్చాత్యగృహములకు జనెను. భిక్షమెత్తుటనిన పాశ్చాత్యులలో హాస్యాస్పదము. నేరముకూడ. అచట నాతని కేమియు లభింపకపోగా దూషణములకు బాలయ్యెను. ఇట్లాకలిచే బీడింపబడిన వివేకానందుడు కడకొక బాటప్రక్కన మూర్ఛిల్ల చెంతనే యొక భవనమునయున్న యొక సతీతిలక మదిగాంచి యాతని చెంతజేరి సేదదీర్చి హిందూమత ప్రతినిధిగా నాతని నెఱింగి తన గృహమునకు గొంపోయెను అంతమరుసటి దినమున మత సభ కధ్యక్షుడైన డాక్టర్ బారోస్‌ను సందర్శించెను. మరుసటి దినమే మహాసభాప్రారంభము. ఏమిదైవ సంఘటన! ఎన్ని కష్టపరంపరలకు గురియైనను భగవానుని యిచ్ఛ నెరవేరకుండునా! సువర్ణ మగ్నితప్తమైన కొలదిని తన చాయలవాలి గ్రక్కునగదా! అట్లే వివేకానందుడు కష్టములనెల్ల దాటి సంపూర్ణ ధైర్యసాహసములతో, యువకావేశముతో, అనుభవజ్ఞానముతో హిందూమతము తరఫున మతమహాసభ నలంకరించెను.

1893 సం॥ ఆగష్టు నెలలో మహాసభ ప్రారంభమైనది. అన్ని దేశములనుండి, యన్నిమతములనుండి ప్రతినిధులు వచ్చి యుండిరి. భవనమంతయు జిత్రాలంకారశోభితమై భూతల స్వర్గమువలె నుండెను. సర్వమత, సర్వవిద్యాతత్వవేత్తలగు నాతెల్లవారు భూలోక గంధర్వులోయన నాసభ నలంకరించిరి. ఇట్టి సభలో మన వివేకానందునకు 33 వ స్థానము నియమితమయ్యెను. సభాప్రారంభసూచకమగు హర్షధ్వనులు చెలరేగి

నవి. సభాధ్యక్షుడు తనప్రారంభోపన్యాసమును బూర్తి జేసెను. దాదాపు వెయ్యి ఉపన్యాసములు చదువబడెను. మొదటి దినము వివేకానందుడుపన్యసింపలేదు. ఆసభను జూచినంతనే వివేకానందునకు ధైర్యమువన్నగిల్లెను. అభౌతికలావణ్యమాతని యాధ్యాత్మిక భావములను గప్పివైచెను. రెండవదినమున గూడ నాతడుపన్యసింపలేదు. ఆతని గుండెచెదరినది. మూడవ రోజున భౌతికవిజ్ఞానసభాధ్యక్షుడగు Dr. Snell గారు వివేకానందుని ఉపన్యసించుమని కోరినకాలదిని యాతనికి యధైర్య మెక్కువై, శరీరము చెమ్మగిల్లి, నోటమాట రాదయ్యెను. తాను హిందూదేశము నుద్ధరింపగలనను యహంకారముడంగెను. పాశ్చాత్య ప్రపంచమంతయును దలక్రిందులు చేయుదునని యింతదూరమేతెంచి సముయమునకు దనదేశమునకును మతమునకు నవమానము జేకూర్చుటా! యను భావములు దోప నిస్సహాయుడై, మనోగర్వము వీడి తనగురువును, సరస్వతీదేవిని స్తోత్రముచేసి నిలువబడి సభ్యులను "సోదర సోదరీమణులారా!" యని సంబోధించినంతనే సభ్యులనుండి హర్ష ధ్వనులు చెలరేగి నింగినిముట్టెను. సభికులు పరవశులైరి. దొరసానులందరు నుత్సాహముబట్టజాలక లేచి జేబురుమాలలెగురవైచిరి. కొందరు మోకాళ్ళపైనిలది నమస్కృతులొనరించిరి. కొంతకాలము వివేకానందుడు మాట్లాడుటకే వీలు కలుగదయ్యె. సద్దడగగానే స్వాములవారు స్వల్పోపన్యాసమునుజేసిరి. దానిని సువర్ణాక్షరములచే హృదయఫలకముల లిఖింపందగు. ఆసభావేదికపై నిలచిన ధీరునిస్వరూప మొకింత దిలకింపుడు. ఆర్యసంతతికి యాదర్శమూర్తి యచట నిలువబడి వేదాంతగర్జన చేయుచున్నది! ఆజానుబాహువులు, విశాలఫాలము, పుండరీకములబోలు లోచనములు! కషాయకాం

తుల వెలిగక్కు శిరోవేష్టనమునుండి తొంగిచూచు ముంగురులు! ఆపాదమస్తకము వ్రేలాడు కాషాయబురఖాపై నడుముకడ గట్టబడి ధీరలక్షణమును సూచించు కాశీకోక! ఇది త్యాగశౌర్యముల సమ్మేళన స్వరూపము! ఆమూర్తినోటి నుండి యగ్నిస్ఫులింగములవోలె సంతత ధారగా వెలువడుచున్న వాక్ప్రవాహముచే సభమంత్రముగ్ధుల వోలెకట్టుపడియెను. బాహ్యప్రపంచమును మరచి యానంద తరంగముల దేలియాడినది. ఆనాటి స్వల్పోపన్యాసమే యమెరికాదేశమును మేల్కొల్పినది. సభపూర్తియై బయటికి తెంచిచూడ నెచటవినినను వివేకానందుని ప్రశంసయే ఎచటికి బోయినను ఆహ్వానములే! వీధులలో నెచటజూచినను వివేకానందుని చిత్రములే! కిందటిదినమున నాకలిబాధచే బాటప్రక్కన సొలిపడి సేదదీర్చెడివారు లేని యనాథుడగు వివేకానందుడే నా యాతడు! దైవలీల నెన్న నెవరితరము!

వివేకానందున కంతటినిస్పృహ యేలకలిగినది? జయమెట్లు చేకూరెనను విషయ మొకింత విచారింతము. స్వాములవారు తనవిజ్ఞానము పారమని యు, గట్టముగు ఉపన్యాసకుడననియు గర్వించి, తక్కిన మతప్రతినిధులందరు ఉపన్యాసముల వ్రాసుకొనివచ్చి చదివియుండ, యూరకనే సభకు వెడలెను. ఈ యహంకారముచే హృదయదౌర్బల్యము కలిగెను. తుదకు దన యావ్యక్తతను గ్రహించి "అహంయంత్రం, భవాన్ యంత్రీ!" యని దేవిని స్తుతింపగానే గంగాప్రవాహమురీతి ఉపన్యాసము దొరలెను. సభకట్టువడియెను. ఆమాట్లాడినది వివేకానందుడుగాదు. ఆయనద్వారా విశ్వనియంత యుపన్యసించెను. అట్లే మనమందరము చిత్తముల భగవానునికర్పించి అహంకారమునువీడి విశ్వరంగమున విశ్వహృదయమున లీనమై

నప్పుడు జగన్నియంతలీలలు విశ్వలీలలై విశ్వోద్ధరణ కావింప గలవు. స్వాములవారు ఆమెరికావారి స్వాగతమునకు బ్రత్యుత్తరమొసంగుచు దనకృతజ్ఞతను దెలుపుచు మూడువాక్యముల బలికెను. "అనాదిసిద్ధమైన సన్యాసాశ్రమముల తరఫున నా కృతజ్ఞతాభివందనములు. మతములకు దల్లియైన హిందూమతము తరఫున ధన్యవాదము! హిందూప్రజలతరఫున గూఢాశీర్వాదములు." పై మొదటివాక్యము స్వామికి సన్యాసాశ్రమమునందుగల గౌరవమును సూచించును. ఈనాటిసన్యాసులు అలసులై, కాషాయమాత్రపరిధానులై దేశమున కావంతయు దోడ్పడక నానాటికి భారమగుచున్నారు. భారతవర్షము పునరుద్ధరింపబడవలెనన్న నట్టిసన్యాసులు భావనిద్రనుండి మేల్కొనవలె. సన్యాసాశ్రమమును బునరుద్ధరించిన శంకరుడు ఆసేతుహిమాచలము పర్యటనసలిపి, ఘనమైన విశ్రమింపక చేసిన సేవ ఈనాటి సన్యాసులకు దూరమైనది. శంకరులభాష్యశాంతితో భావశాంతిగూడ చేసికొని వివేకానందునివలె దమజీవితములను విజ్ఞానాగ్నిచే బునీతమొనర్చికొని దేశవిమోచనకు దోడ్పడుదురుగాక. విశ్వోద్ధరణకై ప్రాణముల నర్పించి విశ్వమహాయజ్ఞమున కాహుతులయ్యెదరుగాక. వివేకానందుని సేవస్మరించి సేవలో శివుని సాక్షాత్కరించెదరుగాక.

విశ్వమున కాసియాఖండము తల్లివంటిది. ఇచ్చటనే మతోద్ధారకులందరు జన్మించిరి. హిందూదేశమాసియాఖండమునకు గుండెవంటిది. హృదయము సరిగ బనిచేయునంతకాలము శరీరమున కెట్టి భయమునులేదు. భారతీయులందరి తరఫున నభివందనముల దెలుపుటలో స్వాములవారీనాడు మనల బాధించు స్వల్పభేదములదాటి భారతజాతిని ఏకస్వరూపముగా దిలకించెను.

ఇతర మతములయెడ హిందూమతమున కసహనము లేదు. ఏమతస్థుడైనను భారతవర్షమున నుండవచ్చును. మతములన్నియు భగవంతునిజేరు మార్గములే. కాన నెవరును దమ మతమును ద్యజించి యన్యమతావలంబి కానక్కరలేదు. మన మందరమూ సత్యస్వరూపివైపునకే నడచుచున్నాము. మార్గములుమాత్రము పరిస్థితుల ననుసరించి భిన్నములు. ఏ ఘంటానినాదమూనాడు మ్రోగినదో యదియే యసహనములకు, దౌర్జన్యములకు, మృత్యుసూచకమగుగాక యని స్వాములవారాశీర్వదించిరి.

మరుసటిదినమాసభలో స్వాములవారొక గంభీరమును, విశ్వమానవోద్ధరణ దక్షమునగు ప్రసంగమొకటి సలిపిరి. ఆమహామతసభలో స్వామికి నూతనవిజయము చేకూరెను. పత్రికలేమి, విఖ్యాతపండితులేమి, స్వామిని మానవోద్ధారకుడని ఘోషించెను. మతములకు బుట్టినిల్లగు భారతవర్షమునకు మతబోధకులనంపుట యవివేకమని పాశ్చాత్యమతసంఘములు గ్రహింపగలిగినవి. తదుపరి స్వాములవారు అమెరికాదేశము నంతటను బర్యటనముసలిపి మతోపన్యాసములనొసంగి భారత భూమికిని, హిందూమతమునకును విజయమును జేకూర్చెను. పిమ్మట వారు ఇంగ్లాండు దేశమున కాహ్వానింపబడి యచట గొంతకాలముపన్యసించి సోదరినివేదితయను నాంగ్లనారీమణిని గుడ్విన్ అను యువకుని వెంటదీసికొని భారతవర్షమునకు బయలుదేరి వచ్చిరి.

1893 వ వత్సరమున ప్రారంభమైన వివేకానందుని విజ్ఞాన బోధలు విశ్వమున నలుమూలల వ్యాపించెను. ఫ్రాన్సు దేశమున నొక మతసభగూడి యచ్చట కాహ్వానింపబడి వారి ఫ్రెంచిభాషలోనే ఉపన్యాసముల నొసంగి యచ్చెరు

పొందించెను. నేటికిని ఇంగ్లీషువారు స్వాములవారి యుపన్యాసములను భావములకొరకు గాకున్నను భాషకొరకైన జదువుచున్నారన వాని ప్రశస్తిని జాటుచున్నది. ఋగ్వేదమును శాయన భాష్యముతో నింగ్లీషులోని కనువదించిన మాక్సుముల్లర్ పండితుని, జర్మనీదేశములో ఉపనిషత్తులపై కృషి చేసి యనేక వేదాంతగ్రంథముల రచించిన డ్యూసేన్ పండితుని గలసికొని వారితో ననేకవిషయములనుగూర్చి ప్రసంగించెను.

1902వ వత్సరము వచ్చునప్పటికి విశ్వరంగమున వివేకానందుని పని చాల పూర్తియయ్యెను. స్వాములవారు ఉబ్బసవ్యాధిచే గొంతకాలమెట్టి ప్రచారమును జేయలేకపోయిరి. అంత్యముసమీపించెను. ముందుగనే స్వాములవారు రాబోవు తన సమాధిని సూచించువాక్యములు పలుకుచుండె. జులై 4వ తేదీన అరుణోదయమైనది. ఆనాడే స్వామి మహాసమాధిలో జేరదలచెను. ఉదయమంతయును ధ్యానమగ్నుడై యుండెను. మధ్యాహ్నము సోదర సన్యాసులతో నానందముగ భుజించెను. సాయంకాలము శిష్యులకు లఘుకౌముదిని బోధముజెప్పెను. పిమ్మట కొంతదూరము విహారమునకరగివచ్చి స్నానమాచరించి శ్రీరామకృష్ణుని ప్రతిమగల నొకగదిలో బ్రవేశించి కొంతకాలము ధ్యాననిమగ్నుడై యుండి తన శిష్యునొకని జెంతకుబిలచి మూర్ధమున విసరుమనియె. కొంతకాలమైన పిమ్మట శిష్యునావలకుబంపి తలుపుగడియవైచుకొని రుద్రాక్షమాలంజేబూని యర్ధనిమీలితనేత్రుడై పరశివునిధ్యానించుచు సత్తామాత్ర సత్యస్వరూపమునందు లీనమయ్యెను. అష్టాంగయోగముచే సమాధింజేరి బ్రహ్మరంధ్రముభేదించి హంసను విశ్వాత్మయందు లీనమొనర్చె. అదియే మహాసమాధి. పిదప

యాశ్రమవాసులచే స్వాములవారి దేహము మహావైభవము తో గాషాయాలంకృతమై చందనదారువులతో దహింపబడి పిదప యస్థిసంచయనమొనర్చి యొక సువర్ణపాత్రిలో జాగ్రత్తగానుంచబడి నేటికిని బూజలనొందుచున్నది.

వివేకానందుని ప్రతిభ యాయన యస్ఖలిత బ్రహ్మచర్యమునందే కలదు. ఈ బ్రహ్మచర్యవ్రతమహిమ అద్భుతము. ఇది యే మనుజుని ఉత్తమగతులను బొందించును. ఈ బ్రహ్మచర్య శక్తిచేతనే స్వాములవారు తపోనిష్ఠాగరిష్ఠుడై, భగవధ్యానమున నిశ్చలచిత్తుడై, నిర్మలితకర్ముడైన మునిముఖ్యునివలె శోభిల్లువాడు. ఆయన భక్తియు నిరుపమానము. మృదుమధురగానముతో దంబుర గ్రహించి జగజ్జననిగూర్చి రామప్రసాదుని కీర్తనల బాడుచున్నపుడు రామకృష్ణుడు మైమరచి యానందనృత్యము సలిపెడివాడు! సమాధిలో బ్రవేశించువాడు. పదును కత్తిపై నడకవంటి జ్ఞానమార్గము యాతనికి రాచబాటయే.

సుఖదుఃఖములను ద్వంద్వముల కతీతుడై స్థితప్రజ్ఞుని వలె శోభిల్లువాడు. వివేకానందుని జీవితమంతయు నొక గుణపారమే. అష్టాంగయోగముచే సమాధి చేరకలిగినవాడే వివేకానందుడు. జీవబ్రహ్మైక్యానుసంధానమొనర్చి జీవితమును త్తేజమొనర్చుకొని జ్ఞానాగ్నిచే అరిషడ్వర్గము బరిమార్చి భక్తాగ్రేసరుడై నిరంతరము భగవత్సేవ, మానవసేవ, మాతృభూమిసేవ, యొనర్పగలిగినవాడే వివేకానందుడు. జ్ఞానులలో జ్ఞాని, భక్తులలో భక్తుడు, యోగులలో యోగిపుంగవుడు. జ్ఞాన, భక్తి, కర్మ, యోగముల సమ్మేళనమే వివేకానందుని జీవితము. అందుచే వివేకానందుడు పూర్ణయోగియని నావిశ్వాసము. శుకమహర్షివలె, ఒకప్పుడీతడు పాశ్చాత్యదేశముల

వివేకచంద్రికలు ★ వివేకచంద్రికలు

శ్రీమత్ స్వామి వివేకానంద, అభేదానంద, శ్రీరామతీర్థస్వామి, శ్రీఅరవిందయోగి, మహాత్మాగాంధి మొదలగువారు భారతవర్షోద్ధారకులు. భారతవిజ్ఞాన నిర్మాతలు. వారి భగవద్విశ్వాసము, ఆత్మశక్తి, కార్యదీక్ష మొదలగునవి అపారము. పై మహనీయుల యుత్తమ గ్రంథములు 12, వివేకచంద్రికలను పేర ప్రచురించియున్నాము.

పుస్తకముల పేర్లు.	గ్రంథకర్తలు.	ఖరీదు.
1. భక్తలక్షణములు	శ్రీకుసుమహరనాథ ఠాకూరు	0-2-0
2. ప్రబుద్ధభారతము	శ్రీమత్ వివేకానందస్వామి	0-2-0
3. విశ్వమతదర్పణము	,, ,,	0-2-0
4. గృహస్థాశ్రమతత్వము	శ్రీరామతీర్థస్వామి	0-2-0
5. దుఃఖనివారణోపాయము	,, ,,	0-2-0
6. కర్మతత్వము	శ్రీమత్ అభేదానందస్వామి	0-2-0
7. శ్రీరామకృష్ణ-వివేకానందులు	యం.వి.యల్. నరసింహారావుగారు	0-2-0
8. భగవద్వినోదములు		0-2-0
9. సర్వమతసామరస్యము		0-2-0
10. యోగసాధన	శ్రీఅరవిందయోగి	0-2-0
11. భగవద్గీతామృతము	శ్రీశర్మగారు	0-2-0
12. ఇంద్రియ నిగ్రహత్వము	మహాత్మాగాంధి	0-2-0

ఈ పండ్రెండు పుస్తకములు 800 పేజీలుండును. ఒకే పర్యాయము యీ పండ్రెడు పుస్తకములున్ను కొనువారికివి, రు 1-2-0 కే, లభించును. పోష్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము. పుస్తకములు దొరకు చోటు:— శ్రీరామకృష్ణ పూజామందిరము,

కొత్తపేట, గుంటూరు.

భక్తిప్రబోధిని.

(48 పేజీల మాసపత్రిక. సం॥ చందా 1-0-0)

భగవదవతారములగు (1) శ్రీకృష్ణచైతన్య ప్రభువు, (2) భగవాన్ శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస (3) శ్రీవివేకానందస్వామి, (4) శ్రీ[illegible] హరనాధ ఠాకూరు, మొదలగువారి దివ్యజీవితములను, యుపదేశములను భక్తిప్రబోధిని మాసపత్రిక యందు వరుసగా 1932 సం॥ అక్టోబరు నెల నుండి ప్రచురించుచున్నాము. ప్రతి నెలను 48 పేజీలుండును. ప్రతి నెల 10 తేదీన వెలువడును. ఇది ఆంధ్రసోదర సోదరీమణులకు అందరికి అందుబాటులో నుండగలందులకై, సాలీనా సం॥ చందా, పోస్టేజితో రు 1-0-0 మాత్రము యేర్పాటు చేసియున్నాము.

1. శ్రీకృష్ణనామ సంకీర్తనముచే, ఆసేతుహిమాచల పర్యంతము, దేశమును పవిత్రము చేసిన, శ్రీకృష్ణచైతన్య మహాప్రభువువారి చరిత్రమును, యుపదేశములున్ను, భగవన్మహిమా విశేషములున్ను,
2. తనమురళీగానమాధుర్యముచే, శ్రీకృష్ణనామమును లోకమునకు [illegible] జన్మించిన 20 శతాబ్దపు యుగపురుషుడగు, శ్రీ[illegible] హరనాధ ఠాకూరు వారి చరిత్రమును యుపదేశములు, భగవన్నామ మహిమలున్ను,
3. భక్తులలో నుత్తమభక్తుడును, యోగులలో మహాయోగియు, జ్ఞానులలో మహాజ్ఞానియును, శ్రీరామ శ్రీకృష్ణుల యొక్క సమ్మిళితావతారమైన భగవాన్ శ్రీరామకృష్ణ పరమహంసవారి చరిత్రమును యుపదేశములున్ను,
4. తన వేదాంతగర్జనలచే, ఖండఖండాంతరములందు హైందవ భగవద్ధర్మమును ప్రజ్వలింపజేసిన శ్రీమత్ వివేకానందస్వామివారి చరిత్రమును, యుపదేశములున్ను, ఆధ్యాత్మిక ధర్మ మహాశాస్త్రమున్ను,

పఠించి అందరి విషయములు తెలిసికొనగోరువారందరును భక్తిప్రబోధినిని తప్పక చదివి తీరవలెను. అది తమ కెంతయో యుపకారము చేయును.

దొరకుచోటు:—

శ్రీరామకృష్ణ పూజామందిరము

కొత్తపేట, **గుంటూరు.**